САМОСТІЙНА УКРАЇНА

ВЕРЕСЕНЬ — ЖОВТЕНЬ, 1972

INDEPENDENT UKRAINE

ОЛЕНА ТЕЛІГА

ЧІКАГО — НЬЮ-ЙОРК

«САМОСТІЙНА УКРАЇНА»
Видає Видавнича Спілка в Чікаґо
Орган Центральної Управи ОДВУ
Головний Редактор Михайло Панасюк
Річна пенедплата 6 дол., окреме число 75 центів
INDEPENDENT UKRAINE
Edited by
Organization for the Rebirth of Ukraine
Editor in Chief Michael Panasiuk
Published by
Ukrainian American Publishing Co., Inc.
2315 W. Chicago Ave. ,Chicago, Ill., 60622
Yearly subscription $6, single copy 75 cents

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЯК ВЖЕ БУЛО ВІДОМО З ОБІЖНИКІВ ЦУ ОДВУ ПЕРЕД 31-ИМ З'ЇЗДОМ ОДВУ, РЕДАКЦІЮ «САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ» ПЕРЕБИРАЄ З НАСТУПНИМ ЧИСЛОМ Д - Р ДЕНИС КВІТКОВСЬКИЙ.

З ЦЕЇ НАГОДИ СКЛАДАЮ ШИРОСЕРДЕЧНУ ПОДЯКУ ЗА СПІВПРАЦЮ ВСІМ СПІВРОБІТНИКАМ І ПРАЦІВНИКАМ А Д—РОВІ ДЕНИСОВИ КВІТКОВСЬКОМУ БАЖАЮ ЯКНАЙКРАЩИХ УСПІХІВ.

Михайло Панасюк

САМОСТІЙНА УКРАЇНА

РІК XXIV ВЕРЕСЕНЬ — ЖОВТЕНЬ, 1972

Олена Теліга

СУЧАСНИКАМ

«Не треба слів! Хай буде тільки діло!
Його роби — спокійний і суворий,
Не плутай душу у горіння тіла,
Сховай свій біль. Зломи раптовий порив»
Але для мене — у святім союзі:
Душа і тіло, щастя з гострим болем.
Мій біль бренить, зате коли сміюся —
То сміх мій рветься джерелом на волю!
Не лічу слів. Даю без міри ніжність.
А може в цьому є й моя сміливість:
Палити серце — в хуртовині сніжній,
Купати душу у холодній зливі.
Вітрам й сонцем Бог мій шлях намітив,
Та там де треба — я тверда й сувора.
О, краю мій, моїх ясних привітів
Не діставав від мене жадний ворог.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В СПРАВІ ЗМІЦНЕННЯ ОРГАНІЗОВАНОГО ЖИТТЯ І ПОСИЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДІЇ

Українці, Українки!

Тривожні вістки про дальші жорстокі хвилі переслідування ворогом української культури та її оборонців в Україні, продовжування ним духового ґеноциду в Україні, безоглядне топтання людських прав і насильна русифікація освіти та публічного життя мусять викликати в нас усіх не тільки глибоке обурення і протести, але заставити всю нашу спільноту в діяспорі до плянової, послідовної оборони наших духових вартостей та до протинаступу на всіх доступних фронтах нашого існування і дії.

Знаменні слова молодого історика Валентина Мороза перед ворожим судом — «будемо битись» — мають для нас глибоке значення. Вони говорять про необхідність активної боротьби, бо ворожі сили наставлені забріханістю і підступом винищити все що носить на собі п'ятно української самобутности, яка не покривається з

імперіяльними штампами окупанта. Нашим завданням тут у вільному світі є не тільки розкрити забріханість ворожої пропаґанди, але стати активно в обороні прав українського народу і домагатися його звільнення. Допомагати українському народові в його боротьбі за державну суверенність є ж бо одним з основних завдань СКВУ, згідно з постановами Першого Світового Конґресу Вільних Українців.

Для виконання цього нашого священного завдання було рішено Конґресом зміцнити наші зусилля в ділянці збереження української національної субстанції, тобто повновартісної української людини, в умовах чужинного світу, протиставляючись асиміляційним процесам і дбаючи про розвиток усіх ділянок нашого суспільного життя. До тих підставових чинників нашого національного збереження належать міцні українські родини, де плекаються здорові українські традиції, розбудова народнього, середнього і вищого українського шкільництва, підтримка виховних молодечих організацій, зміцнення церковно-релігійного життя і розбудова всіх можливих ланок української культури. Наш господарсько-економічний сектор мав би дати матеріяльну базу для вдержання всіх інших ділянок нашого багатогранного життя. Покищо, однак, цей відтинок в нас не є найкраще розвинений і вимагатиме часу, щоб прийти до належної рівноваги з іншими секторами суспільного життя. Недомагають також всі вищенаведені відтинки, а зокрема терпить на тому наша молодь, якій ми невсилі забезпечити такого виховання, як цього вимагає потреба нашого збереження і боротьби за основні цілі українського народу, не тільки на сьогодні, але зокрема на майбутнє.

Виходячи з цих міркувань і почуваючи відповідальність перед історією, Президія СКВУ рішила зосередити свої зусилля на наступних завданнях:

- поширювати інформацію про Україну в вільному світі;
- інформувати український нарід в Україні про працю української діяспори;
- всіми засобами боронити людських прав в Україні домагатись її остаточного визволення;
- сприяти розбудові українського шкільництва, виховних, наукових і культурних осередків та господарського сектору;
- допомагати розвиткові українського мистецтва, літератури й преси, зокрема на відтинку молоді;
- піддержувати церковно-релігійне і національно-громадське життя у всіх країнах нашого поселення.

Для уможливлення здійснення поставлених завдань не вистачить однак самого існування нашої громадської надбудови СКВУ і його складових частин наших громадських організацій і їхніх крайових і світових централь. Наша дія мусить бути сильна і сконцентрована. Тому Секретарія СКВУ приступає до творення —

ГРОМАДСЬКОГО ФОНДУ СКВУ

з якого можна буде фінансувати найважливіші наші завдання і громадські потреби, яких не можуть зфінансувати окремі організації, чи установи. До таких витрат належить напр. акція оборони переслідуваних в Україні, радієва інформація в Україну ,тощо. Тягар цих витрат не може видержати жодна окрема організація; цей тягар мусить бути розділений на цілу нашу спільноту — на кожного її члена зокрема. Йдеться про не високі, але масові пожертви, які допоможуть здвигнути Фонд, потреба якого дуже пекучо відчувається, а чимдалі, тим ставатиме ще пекучіша. Йдеться отже про самооподаткування кожного члена української спільноти без вийнятку і без уваги на територіяльне походження з України.

ГРОМАДСЬКИЙ ФОНД СКВУ, почавши 1972 роком, твориться при допомозі ГРИВНІВ, які своєю назвою нагадають грошові знаки з часів української державности і є призначені для щорічного розповсюдження серед української спільноти в кожній країні нашого поселення, з розрахунком принаймні одна гривня на особу всякого віку. Для більших пожертв нема обмежень.

Цьогорічна гривня носить портрет Григорія Савича Сковороди в 250-ліття від його народження, щоб в той спосіб підкреслити наше пов'язання з українською Правдою, яку проповідував наш великий філософ і за яку йде бій в сучасній Україні.

Місяці ЛИСТОПАД і ГРУДЕНЬ — це місяці ГРОМАДСЬКОГО ФОНДУ СКВУ. Нехай не буде ні одного українця й українки в вільному світі хто не підтримав би заходів СКВУ в напрямі зміцнення нашого громадського життя і зосередженої дії, що веде до Мети. Це не є «ще од-

на» збірка, а тотальна мобілізація зусиль всієї нашої спільноти, хоч і не на найвищому ступені. Набуваймо, отже ГРИВНІ і допильнуймо, щоб кожний член нашої спільноти виконав свій мінімальний обов'язок супроти найвищої нашої громадської надбудови — Світового Конґресу Вільних Українців і поставлених перед ним завдань.

За Президію СКВУ:
Мгр. Антін Мельник — Президент
Д-р С. М. Фостун — Генеральний Секретар
Мгр. Омелян Коваль — Скарбник

Д-р Денис Квітковський

БУТИ СОБОЮ ЗА ВСЯКУ ЦІНУ

На світі безліч таких, як я,
Але я, — їйбогу, один.
. . . .
І тільки тих поважають мільйони,
Хто поважає мільйони „я".
Василь Симоненко

— I —

Немає залізних, об'єктивних законів постання, росту й загибелі ані людських істот — індивідів, ані людських спільнот — народів, націй. Щонайменше людський ум не зумів дотепер відкрити тих історичних законів. Тому, до речі, наука історії фактично не є ніякою наукою і нічого не вчить нас. А якщо ми і навчимося дечого з історії, то або не вміємо, або не хочемо, або не можемо застосувати цеї «науки» в процесі творення так нашого особистого, як і збірного національного життя.

Кожний із нас може вивчити напам'ять життя і творчість Олександра Великого, Цезаря, Хмельницького або Наполеона, але чи, — наслідуючи будь-котрого з них, — може кожний з нас стати Олександром Великим, Цезарем, Хмельницьким, чи Наполеоном? Напевно, що ні. В найкращому випадку можливо стати злою імітацією згаданих титанів духа і чину, або донкіхотами...

Бути „донкіхотом", до речі, також треба мати власну індивідуальність. Санчо Панса не міг бути Дон Кіхотом, і навпаки, хоч один і другий мали одну спільну рису: жадобу пригод. Але і тут була різниця. Дон Кіхот шукав пригод імітуючи, наслідуючи своїх великих попередників-лицарів, із власної внутрішньої спонуки, а Санчо Панса, хоч також із власного внутрішнього хотіння бажав пригод, але бажав він собі їх тільки, як слуга свого жадібного пригод пана. І Дон Кіхот і Санчо Панса мандрували спільно, потребували один одного, але тільки Дон Кіхот мав відвагу боротися з вітряками . . .

Ранішнього, молодого Павла Тичину порівнювали до Тараса Шевченка. І дійсно: своїм талантом він спалахнув був, як нова зірка на розпаленому національною революцією українському небі, але сила його духа не витримала національної пожежі і він передчасно спопелів у тому вогні. І Шевченко лишився самий. Навіть без українського Санча Панса. Бо хоч Павло Тичина мав талант, то не мав він сили духа затримати в собі ще ту іншу прикмету, без якої не може бути повної людини: мужности бути собою. І тому, з морально зламаним хребтом, він поволікся служити навіть не своєму по крові Дон Кіхотові, але беззастережному ворогові навіть українських „Дон Кіхотів" . . . Тому Шевченко, — який крім таланту мав ще й мужність та людську гідність, — стоїть непохитно на найвищих висотах української духовости, а Павло Тичина, і подібні йому, — повзе по землі безрадним хробаком і служить чужому панові за „право" лизати його брудний чобіт.

Але якщо історія не вчить нас, або якщо і вчить, то не дає нам одночасно й уміння та хотіння повторювати, успішно наслідувати її, то все ж таки з історії можна навчитися деяких засадничих правд, деяких фундаментальних засад. Студіюючи історію римської імперії, наприклад, ми не найдемо там об'єктивних поучень, виразних вказівок, як будуються такі імперії. Або, якщо і гадатимемо, що знайшли тайну будови таких імперій, то у мене нема сумніву, що ніхто з нас не „відбудує", не „зреставрує" вже ніколи того історичного явища, яким була Римська Імперія, або Рим.

Але з історії Риму, або з історії будови і постання інших імперій, ба навіть малих держав,

— можна навчитися деяких, я нназвав би, суб'єктивних правд і засад. Називаю ці „історичні науки" суб'єктивними тому, що зв'язані вони нерозривно з людиною, є вони, так би мовити, — іманентні, притаманні людській істоті.

Ці суб'єктивні правди і засади задержують свою вагу і вартість не тільки при будові імперій і держав, але всюди там, де людина виявляла свій творчий дух. Все те, що ми називаємо культурою чи цивілізацією, є якраз конкретним виявом творчого духа людини. Всі релігії світу, особливо ті, що проповідують „невидимого Бога", мали своїх пророків, богоподібних людей, але людей. Бого-чоловік, чи бого-людина була завжди творцем всього „видимого і невидимого".

Ото ж, з історії можемо навчитися, що людина є основною вартістю на землі. Без людини нічого тут не сталося і не станеться. А якщо так, то яка є дефініція людини, або, що це людина?

В мотто цих міркувань я поставив уривок з поезії Василя Симоненка під назвою „Я". Ця поезія заборонена в т. зв. Українській РСР. Повний текст поезії звучить так:

Він дивився на мене тупо,
Очицями повними блекоти:
— Дарма ти себе уявляєш пупом,
На світі безліч таких, як ти. —

Він гремів одержимо і люто,
І кривилося гнівом лице рябе.
Він ладен був мене розіпнути
За те, що я поважаю себе.

Не стала навколішки гордість моя,
Ліниво тяглася отара хвилин.
На світі безліч таких, як я,
Але я, — їйбогу, один.

Бо в кожного Я є своє ім'я,
На всіх не нагримаєш грізно.
Ми — це не безліч стандратних Я,
А безліч всесвітів різних.

Ми — це народу одвічне лоно,
Ми — океанна вселюдська сім'я.
І тільки тих поважають мільйони,
Хто поважає мільйони „я".

„Я". Якщо б я мав звесни до короткої дефініції поняття „Я", то я сказав би: Я — це творча мужність. В цій короткій дефініції криється мудрість, відвага і гідність, як нероздільна трійця. Брак будь-якого з повищих трьох елементів нищить, заперечує людину — Я. Дон Кіхот мав відвагу, але йому бракувало мудрости. Павло Тичина мав мудрість, але завела його відвага. Обидва вони, — Дон Кіхот і Павло Тичина, не розуміли або не мали відчуття гідности. Хоч і тут між ними є різниця: Дон Кіхотова гордість „не стала навколішки" перед „Ним", тим іншим „Я", що хотіло його скорити і понизити. Але „годість" Павла Тичини „стала навколішки" перед своїм противником і тим самим вбила, знищила його „Я".

Це „Я", це не тільки відокремлена одиниця. „Я" не живе і не творить в порожнечі. „Я" творить з глини, з бронзу і... з людських душ. Тому людське „Я" утотожнюється, зливається з подібними до себе, близькими і рідними одно одному „Я" і спільно творять народ, націю. Тоді маємо до діла із збірним „Я", з певним народом, відмінним від інших збірних „Я", або від інших народів. Пише Симоненко:

Ми — це народу одвічне лоно,
Ми — океанна вселюдська сім'я.
І тільки тих поважають мільйони,
Хто поважає мільйони „я".

— II —

Творча мужність. Це, на мою думку, одвічний закон історичного процесу всього людства на землі. Творили вічні духові вартості — з глини, з бронзу чи з людських душ — тільки ті, що мали творчу мужність. Будували імперії, відкривали нові світи ,підбивали і скоряли собі елементи природи також тільки ті, які були одержимі творчою мужністю. Сократ волів добровільно поповнити самогубство, випивши отруту, замість заперечити проповідувану ним науку, так само як Шевченко готовий був жити і жив у довічному засланні, замість заперечити проповідувану ним правду.

І якщо Сократ мужньо захищав те, в що вірив, як особа — індивід, то Шевченко вже символізував збірне, національне „Я". Він був тим «одвічним лоном народу», і тому його поважають мільйони, бо

...Тільи тих поважають мільйони,
Хто поважає мільйони „я".

Особливо поважає його українська нація, бо він говорив в її імені, він ідентифікував себе з своїм народом, або, як це писав Симоненко:

Бо в кожного я є своє ім'я . . .

. . . .

Ми — це не безліч стандартних я,
А безліч всесвітів різних.

І, якщо перейдемо від загальникових міркувань до злободенних проблем наших днів, то можемо сміливо ствердити, що відколи світ світом, — складався він із «безлічі різних всесвітів". Були це одиниці, родини, роди, племена, народи, нації. Безмежне багатство природи в її різноманітності, в зрізничкуванні, проявляє себе і в багатющому зрізничкуванні так осібіндивідів, як і народів. Немає на світі двох цілковито ідентичних осіб-індивідів. Немає на світі двох ідентичних родин, родів, племен, народів, націй.

І, природно, між ними існує і мусить існувати певного роду ривалізація, змагання. І якщо б таке ривалізаційне змагання йшло по лінії творчого змагання, то воно уліпшувало б так якість-зміст, як і форму тих Симоненкових мільйонів „я". Але так не є. Сильніший пожирає слабшого, багатший обкрадає біднішого, підлий обманює чесного . . .

Який вихід?

Творча мужність.

Найперше, — я маю тут на увазі тільки людство в усій його зрізничкованості — ми мусимо прийняти як факт існуючий стан, без огляду на те, чи це нам подобається, чи ні. Подруге, ми мусимо усвідомити собі своє „Я", іншими словами, ми мусимо знати, хто ми, що ми, і чиї ми діти, — за словами Шевченка. Потретє, ми мусимо знати, яке наше історичне призначення в цьому морі „я", значить, яка є наша ідея життя, сказав би Юліян Вассиян. І, по-четверте, усвідомивши собі три перші елементи нашого буття в морі інших творів природи, змагатися залишитися собою і, без огляду на жертви, переводити в життя українську ідею життя.

Для виконання нашого історичного призначення, для збереження нашого національного „я", ми поодиноко, і як нація, мусимо бути одержимі ідеєю українського життя, одержимі переконанням і вірою, що Бог не судив нам бути погноєм для інших, але творцями вселюдських цінностей. Щоб мати таке переконання, нам не треба вже йти в науку до нікого. Тисячолітня історія нашого народу є свідком і доказом того, що українській нації призначено бути творцем одної з великих культур світу.

Але ЯК здійснити наше призначення? Творчою мужністю. А це значить, вміти жити, а в потребі й вмирати за українську Правду. Цього завдання не виконають „премудрі поросята", „реалісти" чи „пристосованці" (В. Мороз) без огляду на те, чи живуть вони і „творять" у Києві, у Львові, у Чернівцях, в Ужгороді, чи в Мюнхені, в Чікаґо або у Вінніпеґу. Не виконають його за нас і наші великі чи малі приятелі.

Тому роблять ведмежу прислугу революційно-визвольним змаганням української нації ті, які присипляють її чуйність, притуплюють її творчу наснагу вивішуванням українських державних прапорів на доброзичливих, але чужих нам ратушах, молебнями в чужих парляментах та писанням меморіялів до . . . Святого Миколая. Я не хочу сказати, що все це пуста робота. Ні. Я тверджу, що тільки власними силами, тільки власним потом і власною кров'ю, тільки власною об'єднаною напругою всіх, там і тут, здобудемо назад утрачену свободу України.

Ми повинні і мусимо апелювати до приязного нам чужого світу, ми повинні і мусимо викривати правдиве обличчя сучасного, і кожночасного окупанта нашої землі і поневолювача нашого народу, але одночасно не сміємо забувати, що це тільки один, і то дуже непевний із засобів боротьби за нашу свободу.

Ми повинні і мусимо використовувати всі можливі і доступні нам засоби для популяризації українських визвольних змагань. Ми повинні і мусимо змагатися за перемогу правди про Україну у всесвітніх маштабах. Ми повинні і мусимо творити, і то знов у світових маштабах, організації оборони і допомоги борцям і мученикам за свободу української нації в Україні. Ми повинні і мусимо включатися в існуючі вже організації, які стоять на прихильних нам позиціях у боротьбі за свободу і гідність людини та народів.

Але, ще раз повторюю, ми не сміємо ані на хвилину забувати, що наша сила тільки в нас самих, що наша доля тільки в наших руках, і що московську імперію повалять і здвигнуть на її руїнах „вільну сім'ю народів" (Т. Шевченко) тільки українські апостоли. „Апостоли потрібні сучасній Україні, а не ситі пристосуванці — «реалісти» з їх аргументами. Ні один

духовний переворот не відбувся без апостолів. Сучасне українське відродження також не можливе без них". (Валентин Мороз, „Серед Снігів").

Чому апостоли? Бо апостоли готові на всяку жертву в ім'я голошеної ними ідеї. Бо апостоли не мають страху. Бо апостоли не бояться і найтяжчих завдань. Бо апостоли вірять, що ніяка фізична сила не встоїться перед силою ідеї, бо вони, апостоли, є проповідниками, носіями такої ідеї.

Це те, що я називаю творчою мужністю. Цю правду знали наші предки, цю правду знають і наші сучасники в Україні.

Два приклади:

Оглядаючи з французьким інженером кріпость Кодак, польський шляхтич і полководець Конецпольський, запросив туди і козацьку старшину разом з Хмельницьким. Могутня кріпость мала за мету відрізати Запорожців від решти України, і навпаки. Зухвалий Конецпольський мав би запитати Хмельницького: „А що, яким здається вам Кодак?" Хмельницький мав би відповісти по-латинськи: „Що руками зроблено, те руками можна й зруйнувати"...

А в своїй „Заяві Голові Президії Верх. Ради Української РСР Д. С. Коротченку", політичний в'язень Лук'яненко Л. Г. з Мордовії, ст. Потьма, п/с 385/11, м. ін., писав:

„Позиції російського шовінізму на Україні тепер незрівняно слабші, ніж були до революції. І не тільки через вищевказані фактори. Будучи гальмом суспільного прогресу і ставши на заваді розвитку нашої мови, літератури і всієї національної культури, він (російський шовінізм — Д. К.) не має жодної моральної підтримки. За опору йому править груба фізична сила (військові гарнізони, як сказав слідчий Денісов) і страх наших батьків. Але на одній лише силі ніколи ніщо довго не трималося, а страх також не вічний. Він, як і все на світі, явище минуще. Щоб він існував, його треба постійно підтримувати. Його й роздмухували безперестанку смертями, тисячами безвинних смертей. Чим і залякали наших батьків. Але після війни народилося і вже виросло нове покоління, що не знає страхіть терору і не скуте жахом.

Воно — молодий господар країни. Йому належить майбутнє, а воно починає розуміти, як небезпечне для батьківщини відгороджування від інших народів. Воно розуміє, що самоізоляція від інших ідей означає збіднення, обкрадання самого ж себе. «Хто цурається і людей, і ідей, той бідніє душею все більше і більше, опускається все нижче і нижче», казав Жюль Мішель".

Терор, який породжує страх, це єдиний засіб, яким червона Москва хоче затримати свою колоніяльну владу в Україні та в інших „суверенних республіках" т. зв. Совєтського Союзу. Апостоли не мають страху. Тому за ними шукає В. Мороз. Тому Мороз і багато таких, як він, власним життям засвідчують, що вони рішилися бути апостолами України.

І тому чи не дивно звучать, у світлі нової дійсности в Україні, голоси перестороги деяких наших еміґраційних патріотів, мовляв: Мовчіть, на всіх язиках мовчіть про події в Україні, бо нашими виступами в їх обороні ви даєте зброю в руки їх ворога і тим самим шкодите їм. Не публікуйте на еміґрації їх писань, бо цим самим ви в'яжете їх з собою і тим самим даєте зайвий доках Москві про їх „контакти" з вами, „буржуазними націоналістами".

Чи не є це сіяння страху, проти якого боряться наші брати в Україні? І чи не є це — знов з „обережности", назва якій є страх — майже злочинне копання Збруча між величезною українською політичною еміґрацією і українським материком?! Що маємо робити ми тут в обличчі тих злочинів, які поповнює віроломна і безпощадна Москва над нашими братами, сестрами, батьками і матер'ями в Україні? Вони ж не боряться там за якісь особисті інтереси чи особисті користі — вони боряться за українську націю, як цілість! Чи не вийшли ми на еміґрацію, щоб продовжувати боротьбу за ті самі ідеали нації, за які боряться і наші рідні в Україні — тільки іншими засобами?!

Крім українських борців за свободу свого народу, на величезних просторах нової московської тюрми народів під назвою Союзу Совєтських Соціялістичних Республік, змагаються за таку ж свободу й інші поневолені народи. Їх рідні на еміґрації не мовчать. Вони роблять усе, що є тільки в їх силах, щоб долучитися до боротьби їх поневоленої нації і допомогти їм здобути свободу. І це правильно. Ніхто з них не називає один одного злочинцем за те, що зідентифікувався він з своїм народом і

включився в його боротьбу. Було б злочином, якщо б було інакше.

Але об мури московсько-большевицької тюрми народів б'ють уже не тільки поневолені Москвою народи, але й самі москалі, чи повністю засимільовані члени іншої народности чи релігії. І, на причуд і на диво нашим „супер-обережним патріотам", всі вони не тільки не бояться „контакту" з вільним світом, але свідомо шукають його. Пригадуємо тільки А. О. Амальрика з його книжкою „Чи проіснує Радянський Союз до 1984 року" (В-во „Смолоскип" видало цю книжку українською мовою), Александра І. Солженіцина та академіка Андрея Сахарова. В час писання цих міркувань вся світова преса заговорила знов про Солженіцина і про Сахарова. Перший, у своїй невиголошеній промові з нагоди нагородження його премією Нобеля за літературу, але яка появилася в річнику Нобелівської Фундації, суворо засуджує уряди, які придушують літературу, та оскаржує Об'єднані Нації за те, що вони зраджують нації, які живуть під диктатурами. Академік Сахаров написав і вислав був Генеральному Секретареві ЦК Комуністичної Партії ще 5 березня 1971 р. свій Меморіял, але не діставши ніякої відповіді, рішився „перепачкувати" його закордон для опублікування з дopискою, датованою червнем 1972 р. (див. щоденник „Нью Йорк Таймс", 18 серпня 1972). У своєму Меморіялі він домагається амнестії для політичних в'язнів та демократизації режиму в СССР. Особливо в додатку до Меморіялу, він протестує проти „хвилі алярмуючих політичних арештів у перших місяцях 1972 р. Багато арештів мали місце в Україні", пише він.

Солженіцин і Сахаров не боряться за ті самі ідеали, за які боряться українські патріоти в Україні. Але вдаряють вони у той самий мур тюрми народів. Роблять вони це з майже апостольською одержимістю. Гордо і мужньо. І тому хочуть, щоб цілий світ знав про їх самовідречену боротьбу.

Чи інакше уважають себе наші „апостоли" в Україні? Чи не апелюють вони до совісти цілого світу, беручи на себе свідомо і добровільно мученицький ирест в ім'я і в боротьбі за свободу своєї батьківщини?! Напевно, що так. Тому наше місце — без огляду на віддаль і на поліційні умовини — є з ними, в їх рядах. Бо віримо, що ступили вони на шлях мужньої творчости. Рішилися вони вибрати апостольський шлях, бо вірять, що немає в світі фізичної сили, яка могла б устояти перед силою ідеї — ідеї, в яку віримо і для здійснення якої ніяка жертва не є завелика.

І кожний з нас може бути апостолом — тут і там — в міру своїх можливостей, інтелектуальних і моральних чи фінансових спроможностей.

В хвилини, коли продовжую писати ці рядки, дісталась мені до рук рецензія на книжку Нормана Коткера п. н. „Герцель-Король" (див. „Сандей Ньюз", Детройт, Міч., 3 вересня 1972 р.). Мова про творця сіоністичного руху, Теодора Герцеля, „без якого народження Ізраелю було б припізнене, або, можливо, ніколи і не здійснилося б", пише рецензент. А був він еміґрантом, еміґрантом у найгіршому розумінні цього слова, бо без землі, яку можна б було тоді назвати Ізреалем, і без народу, бо жиди були розсіяні по цілому світі. Але він рішився стати апостолом жидівської держави. Він покинув все, що мав, занедбав родину, почав писати книжку „Жидівська Держава", об'єднав усі сіоністичні сіоністичні групи в Европі і, хоч умер не старим чоловіком, мавши всього 44 роки, і хоч не побачив, як Мойсей, обіцяної землі — жидівської держави, але ця держава стала дійсністю, особливо завдяки його апостольській одержимості. І тому лежить він тепер похований на горі, з якої видно Єрусалим, як герой, як творець нового Ізрелю...

— III —

Переходячи до української проблеми з точки зору зовнішньої політики, з точки зору міжнародно-правного статусу України, нам треба знов виходити із заложення, що хоч на світі є безліч таких, і менших або більших, історичних культурно-політичних спільнот як Україна, то помимо цього Україна є одна, парафразуючи Симоненка. І якщо Україна є одна, то і її статус є один, відмінний від усіх іншин „україн". І далі, якщо її статус, її історичне місце в сім'ї цілого ряду різних подібних суспільно-політичних явищ є інше, відмінне, то і її роля, її доля, її національний інтерес є інший.

Аналізуючи сьогоднішній дуже плинний, нестабільний, змінливий уклад сил у світі, ми можемо, і то дуже спекулятивно, знайти і місце України в ньому. Але на як довго? Тим біль-

ше, що маємо до діла не з певним стабільним укладом співвідношень між людськими спільнотами, назва яким може бути народ, нація або держава, але з укладом сил. Іншими словами, наш сьогоднішній світ не є побудований на певних етичних засадах і правних нормах, а на звичайній силі.

Хвилево, ЗДА і СССР — користуючися офіційною термінологією — є тими двома силовими центрами, в сфері яких опинилися всі інші народи і держави. Різниця хіба в тому, що ЗДА дозволяють своїм сателітам протестувати, ба навіть вимахувати кулаками і грозити, чого немає в силовій сфері Москви або СССР — там панує дисципліна. Найменший прояв надати хоч сяке-таке людське обличчя „диктатурі пролетаріяту", над яким патронує Москва, там здушується залізом і топиться в крові того ж „пролетаріяту", який нібито є джерелом диктатури... Але і в силовій сфері ЗДА не вільно переступати меж протесту. Прикладом може послужити комуністична революція в Домініканській Республиці, яку здушено за допомогою американського війська (1965 р.). Куба нібито здобула самостійність, але на її території і далі знаходиться могутня американська воєнно-морська база, поминаючи уже той факт, що на території Куби не вільно споруджувати офензивних ракетних баз. Доктрина Монро і далі в силі.

Але і ці два силові центри — Москва і Вашинґтон — не є стабільні. З одного боку, одні і другі роблять намагання вдертися в сферу впливів противника, а з другого боку, наростають нові силові центри, які загрожують майже монопольним пануванням Вашинґтону і Москви над поділеним світом. В Европі вибивається на перше місце т. зв. Спільний Ринок, в який включилися недавно Англія та інші держави, начислюючи поверх 300 мільйонів людности та розпоряджаючи величезною індустрією. В Азії виступає на терези історії, хвилево економічно слабий, але з величезними людськими ресурсами, жадібний нових просторів. Китай, з одного боку, та, здругого боку, Японія, яка вже вибилася на третє місце в світі, як промислова потуга, і яка шукає не тільки ринків збуту для своєї індустрії, але й варстатів праці для свого понад 100-мільйонового, працьовитого і амбітного населення. Треба бути наївним, щоб повірити в тезу, що так народи з Европейського Спільного Ринку, як і Китай та Японія задоволяться тільки економічними амбіціями. Вони, скоріше чи пізніше, стануть і першої ваги політично-мілітарними потугами, з якими — як з рівними — змусять числитися так Москву, як і Вашинґтон.

Це тільки зовнішня сторінка медалі. І в цій ділянці треба припускати ще багато несподіванок. Дехто твердить, наприклад, що Китай і Японія об'єднаються в другий свого роду „Спільний Ринок" з політичними амбіціями, очевидно, і тоді напевно захитається дотеперішня „рівновага сил", прибираючи нового змісту і нових форм. Виглядає, що Америка не хотіла б допустити до такого укладу сил в Азії, але чи це вдасться їй? А якщо таки заіснув вісь Токіо-Пекін, чи така комбінація сил в Азії не кине „в обійми приязні" Вашинґтон і Москву?

Все це комбінації і спекуляції. І найгірце, що в цих комбінаціях немає місця для самостійної України і для інших менших народів. Що станеться з Близьким Сходом в разі створення двох нових осередків сили в Европі і в Азії? І взагалі, що станеться з малими народами, які прагнуть національно - політичної і кул.турно-економічної незалежности?

В усіх цих силових комбінаціях не вільно спустити з очей національно-політичних, релігійно-етичних та взагалі гуманітарних ферментів у цілому світі, в тому і внутрі сьогоднішніх великих потуг. Людина бореться за свою людську гідність, народи борються за свою політичну незалежність, релігійні спільноти борються за свободу совісти і т. д. Але всі ці змагання-ферменти так сильно переплітаються з собою, що творять вони суцільний фронт у боротьбі проти всякої тиранії, проти всякого поневолення людини людиною і народу народом. Це, на мою думку, найсильніший рух, від якого залежатиме майбутній світовий лад.

Цей етичний момент в сьогоднішній історії людства, який приходить чимраз більше до слова, матиме, на мою думку, вирішальне слово не в укладі сил, але у формуванні нового світогляду, нової філософії життя. Не фізична, але етична, моральна сила стане формуючим чинником історії. Якщо буде інакше, то, маючи на увазі деструктивну силу модерної зброї, ми можемо сподіватися перетворення нашої планети не в сім'ю братніх, вільних народів, де пануватиме закон творчої конкуренції і добросусідської співпраці, але в спопелілу,

мертву планету, яка може і далі кружлятиме навкруги сонця, або і спалиться у всесвіті, як короткотривалий метеор.

Таке апокаліптичне твердження могло виглядати фантазією непоправного мрійника ще 50 років тому. Сьогодні — це страхітлива дійсність. Віримо, що людина не втратила ще віри в себе, що вона не піде на свідоме самознищення. Тому віримо, що моральна, етична сила, те, що є Боже в людині, переможе в ній деструктивний інстинкт, жадобу панувати над іншими, без огляду на засоби і жертви.

У вільному світі ці етичні, чисто людські ферменти набрали, і далі набирають преріжних форм. Часто є вони неетичні, так своїм змістом, як і засобами, якими вони користуються в процесі переведення в життя своїх „нових" ідей. Противоєнні рухи, наприклад, користуються часто терористичними методами. Але не забуваймо, що в каламутній воді добре рибу ловити. І Москва ловить її, без огляду на величезні фінансово-економічні витрати та на моральні спустошення. Але віримо, що час тут є по нашій стороні, і що скоро тут зерно відлучиться від полови.

Інший характер мають т. зв. ферменти в Україні і взагалі в цілій московській імперії. Царська Росія, продовженням якої є сьогодні леніно-сталінська московська імперія під назвою СССР, була і є найогиднішого роду колоніяльно-імперіялістичною імперією особливо тому, що поневолювала вона і поневолює сьогодні не так звані примітивні, недорозвинені народи, але народи-держави, які так історично, як і культурно стояли і стоять на вищому щаблі розвитку від московського народу. Тому і опір цих народів проти чужого панування був і є не тільки сильніший, але мав і має він відмінний характер від інших, поневолених народів, чи тільки племен. З цієї причини Москва, щоб втримати свою владу над поневоленими народами, запровадила режим нечуваного і незнаного в світі терору. Нечуваного і незнаного в світі терору звичайно тому, що мусіла вона користуватися не тільки фізичним терором проти спротиву визискуваних нею селян і робітників, але і морально-культурним терором — культурним ґеноцидом, як це тепер називають, — щоб убити навіть національну душу цих народів, влити їх у московське море і тим самим назавжди втопити їх у цьому морі. Для осягнення цієї мети вона обезголовлювала ці народи, винищуючи всіми доступними їй засобами, включно з фізичними мордами, провідну верству народу.

Ці самі методи застосовує Москва і сьогодні, тому в московській СССР ці нові ферменти мають чисто морально - національний характер. Висуваючи гасла національно-культурної і політичної самобутности, поневолені Москвою народи були і є в перших рядах тих, які борються за вселюдські ідеали свободи і людської гідности. Тому і ферменти в Україні, як цей рух спротиву і боротьби за основні людські права й свободи в Україні та в СССР взагалі дехто називає, має гідний, героїчний характер. Цей рух має характер руху перших християн, бо зродився він не тільки з найшляхетніших потреб людської душі й поставив в основу своїх домагань найвищі людські ідеали, але хвилево жити він може тільки в катакомбах.

Московська імперія — це найгіршої якости поліційна держава. Ленінські гасла світового комунізму вивітрились так, як вивітрилась і сталінська ідея комунізму в одній країні, — лишилася гола, брутальна сила. Але рука брутальної, фізичної сили коротка, зате сила ідеї не має ані границь, ані сили, яка могла б убити її або хоч загородити шлях до її здійснення. Ніхто не скував ще і не скує душі живої, парафразуючи Шевченка, бо в ній горить вічний прометеївський вогонь.

Це не фрази. Це дійсність. А ідея свободи в найширшому розумінні слова — це та єдина реальна сила, на яку ми мусимо і можемо числити.

Але ідеї не здійснюються самі. За них треба боротися, змагатися, часто і вмирати. Ідеї потребують своїх апостолів. Тому без огляду на такий чи інший уклад сил у світі, без огляду на те, чи, наприклад, Китай розпічне війну з Росією чи ні, без огляду на те, чи Америка виступить в обороні права України на самостійність, чи ні — без нашої відданої, беззастережної, жертвенної боротьби за права української нації на державну суверенність, на національно-політичну і культурну самостійність, — ми ніколи не будемо господарями на рідній землі, вільними у вільній сім'ї народів світу. Права і свободи не даються декретами, їх здобувається кров'ю і потом.

І ще одне: Ми всі, — без огляду на місце нашого перебування, без огляду на наші релігійні й політичні переконання, без огляду на наш

вік і на наше зайняття — всі ми одержимі тією самою ідеєю, всі ми боремося за ті самі національні ідеали. А якщо так, то чому ми прямуємо до тієї самої мети різними шляхами, пливемо різними, малими ручаями-потоками? Могутня ріка ламає скелі, маленькі потоки мусять оминати їх.

Стоїмо перед могутньою скелею ворожої рішучости держати нас в неволі й їсти наш власний хліб, видобутий із нашої ж землі нашими ж твердими руками і нашим гірким потом: тому, ЩО стоїть нам на перешкоді, щоб не злилися ми в одну могутню ріку, стихійній силі якої не встоялася б ніяка скеля?

Наше національне „Я" потребує всіх нас, бо

. . . тільки тих поважають мільйони,
Хто поважає мільйони „Я".

Михайло Панасюк

ЯК ЖЕ З УТОПІЯМИ СЬОГОДНІ?

Минули вже часи «святих» островів, гірських фортець, підземельних чудо-місць, де людина бачила в своїй уяві досконале життя в свободі і без турбот. Сьогодні вже і дітям не розповідають казок про царя-володаря за сімома горами і морями. Здавалось би, що головокружний розвиток техніки і науки — примусили людину закинути думку про «рай на землі».

Справді бо — розвиток індустрії, звернув увагу людської візії на технологію. Ідучи за своєю візією Джан Текні в 1883 бачить машину, яка їде 20 миль на годину. Він навіть бачив вже тоді білі лінії на дорогах по яких ця машмна їде. Чи ці машини, з далеко більшою скорістю і дороги з білими лініями принесли людям 20 століття щастя — нам сьогодні судити. Технологія, отже, виявилася дуже сумнівним шляхом до досконалого життя.

На наших очах чи не вперше Сталін і російський комунізм намагалися під прапором індустрії і технології зреалізувати утопію Маркса-Енґельса коштом життя мільйонів людей. Про свободу і достатки десяток, а то й соток мільйонів нічого і говорити. Недаром Н. Бердаїв, обсервуючи це, писав: «Виглядає, що утопії є до зреалізування більше як ми думали. Тепер ми є перед болючим питанням, як не допустити до їх реалізації».

Зрештою і клясичні утопії не завжди ішли в парті зі свободою людини. Навіть славний мислитель утопій Плято, заборонив поетам вступ до своєї Республіки.

***

Все таки і сьогоднішня людина не перестала шукати за ідеальним життям. Не знайшовши його в одному місці, вона шукає його в другому. І так все більше й більше модерних мислителів звертають свою увагу на «психе» людини, як на останній острів ідеалізму в цім модернім і зматеріялізованім світі. В цій площині бачить розвиток людства відомий історик Арнольд Тойнбі (етернізація). Зновуж єзуїт Пєр де Жарден твердить, що еволюція піднесла людство до вищого рівня совісти, що насправді і злучить людину в якомусь пункті з Богом.

Деякі вважають, що тільки визволенням інстинктів людини можна осягнути досконалість. Інші знову, як от Теодор Рошак, пропонує «мудрість» примітивних шаманів, щоб так людина могла «асимілюватися з довколишнім всесвітом». Карльос Костенда вважає, що це можна осягнути при помочі наркотиків, а Тимотей Лірі думає, що слід вживати наркотиків, щоб так «виростати до славної музики Бога».

Відомий соціолог Карл Мангайм вважає, що так як бідне робітництво могло виростити соціялістично-комуністичну утопію, так тягар в цій площині лежить сьогодні на молоді. Професор права єльського університету Чарлз Райх, у своїй книжці з 1971 р. «Де Ґрінінґ оф Америка» іде дальше. Він вважає, що така утопія є вже сьогодні. Її можна бачити, на його думку, в убраннях, співах, танцях, рухах тощо сьогоднішньої молоді. Решта — мусить тільки допасуватися до неї.

***

Ми згодні з А. Франсе, що «без утопій давніших часів, людина і дальше жила б в печерах, нуждення і гола. Утопія є засадою всіх проґресів». Сьогоднішній світ більш як будьколи потребує мислителів утопій. Краще бо мати утопійну візію, як комплетне розчарування.

Але утопія є безвартісною, коли не респектуватиме гідности і свободи людських одиниць; коли вона має розчавлювати і випалювати атомом духові, культурні і матеріяльні багатства цих одиниць. З другого боку не слід робити так, як робила рання утопія, що творила тюрму тілам і творити сьогодні потвору духа, яка випливає з наркотиків чи розперезаности людських інстинктів.

Утопія, це не засада життя, але в найкращому випадку модель примірного розвитку. Це і слід мати окремо на увазі сьогодні, коли і дальше живемо в світі частинно реальнім, частинно мрійнім. Тиск між ними є джерелом нашої творчости. Хай же ця наша творчість буде належною.

Д-р Юліян Вассиян

АПРІОРИЗМ ДУХА

Парадоксальність біологічної ноетики в тому що вона намагається сотворити духа, бо хоче вивести його з розвитку ембрія, отже, виявити його постання. Біда тільки, що тут треба б зачати з чогось, в чому духа цілком нема — отже в дійсності сотворити його, хоч би тільки розкриванням ембріону. А втім ціла та праця можлива завдяки тому, що дух власне є, цей дух, що його ноетика намагається вивести так мовити б з нічого. Це сила ідеалізму, що не може видістатися з завороженого кола духової приявности, яка випереджує в засаді кожен такий почин. Людина знаходиться не тільки внутрі простору, отже, в космічному середовищі, але також у часі, т. є в духовій аврі. В хвилині, коли вона освідомляється перед власними очима як духова істота — то це не якийсь початок духового існування, бо наш людський світ має свою довгу духову історію і ніхто не родиться в характері чистої фізичности. Духове прозріння характеристичне своєю універсальністю. В одній хвилині робиться зо світової ночі — світовий день, прояснюється все. Найкраще передає цей перехід пробудне враження зо сну; воно немов каже, що темінь, невідомість була тільки сонна полуда, що хвилево закривала давно вже видяще око духа. Головне в цілому питанні власне саме враження духової давности, своєї — так сказати б — відвічної духової готовости, що була немов прислонена повільною розвитковою простяжністю тіла. Це дуже важний висновок, що лінія духового розвитку має незвичайний перспективний розмах на протязі недовгого часу. Нагальність цього розвитку просто перестрашує багатством духових мотивів, від елементарного враження до метафізичних ідей. Швидкість духового дозрівання піддає здогад коли не предвічної, то часово попереджуючої духової готовости, що в певному часі людського життя розгортається у всю глибінь. А втім, фізичний розвиток у дійсності дуже одноманітний, бо тільки побільшує готовий організм, підносить його квантитавний ступінь, його дужість. (Зачинаємо від новородка, бо в лоні матери переходить людина всі засадничі фази органічного розвитку — отже, вповні різноманітний процес). В часі, як фізичний розвиток строго детермінований і замикається в щось досконало викінчене — то духовий розвиток виявляє брак консистенції, велику протяжність, надзвичайну фізіогномічну змінливість, непостійність стаnі і незрозумілу уривковість душевного життя. Бажання появляються як зародки, що не розвиваються далі, ідеї зміняються, наглі вивещення і наглі спади — духовий образ людини - це в порівнянні з суворою закономірністю тіла — хаос. Скільки разів зміняється людська думка на той сам предмет, які різні почування викликує та сама річ у різні хвилини життя, які протилежні засади голосить людина, яка протирічність у людських творах, вчинках, думках! Це ж страшний хаос — оця духова боротьба світоглядів, систем, доктрин, ідеалів, що борються з собою безпосередньо, щоб себе знищити і над собою запанувати. Організми не борються безпосередньо проти себе, але за щось третє — за умови (засоби) свойого життя. Одночасно цей духовий світ переважно дуже крихкий і тендітний, ще найпостійніше, найтвердше з усього людського життя, то ця фізична боротьба організмів за джерела прожитку. Вона є правдивим мотором політики, воєн і мирів. Вона — вічний мотив людських вчинків, вісь натуральної історії; кожна людина, кожна істо-

та конечно бореться ціле життя, щоб жити. Духово — тільки почасти.

Як важко звести переживання, думки, хотіння в якийсь образ суцільної гармонії! Вдається це, але тільки в дуже умовній мірі, наприклад: на одну хвилину, доки духовий вітер не наднесе нової порошинки-рефлексу, що закаламутить гладке плесо гармонії і з трудом різьблена форма не розпадеться назад у хаотичний стан руху. А що ж думати про єдність духових осягів різних людей, рас, вір, культур, часів, народів? Нечувана відвага тільки подумати про те, а ще більше кинути людям ідею їх духової єдности. Часто силоміць втискається в душу думка не про єдність, як основу, істоту духа, але навпаки, про різнородність, про безконечну можливість, про здібність почину все нових і нових життєвих форм. Ось у чому — правдива істота духа, коли шукати її не в кількох теоретичних концепціях монізму духа, але в досвіді безпосереднього духового життя так, як воно на ділі розвивається.

Фізичний людський організм дає враження найвищого типу життєвої форми в природі. Щось кінцеве, завершене, суворо означене з єдиним назначенням продовжитися й самому вижитися. Так, немов би в ньому ділала внутрішня форма аж до останнього віддиху. Ніякої іншої мети цей організм не має. Його зосереджена телеологічна однозначність вимагає замкненої структури автоматичного механізму, що ділає детермінованим ладом аж до повного свого зужиття. Найвищий вислів соціяльности організму є в тому, що він дає почин новому життю, щоб продовжитися. На тому кінчається цей своєрідний біологічний альтруїзм. Дивлячись на людину маємо враження, немов би ми стояли перед останньою сторінкою, а може навіть епілогом великої епопеї природи. Її мудрість сповнилася самопочуттям вдоволення з себе, коли їй удалося виплекати самородний устрій життя і довести в ньому урожайність почви до ступня здібности під духовий засів. Дальша, духова доля людини її вже не цікавить і вона це проявляє за неї ніякої журби. Природі цілком рівнодушно, чи організм є генієм мистецтва, чи замурзаним вуглекопом — щоб тільки в обидвох випадках виконав він свою засадниду функцію продовження життя гатунку. Поглиблюючи розуміння тієї завершуючої дії природи, стоїмо перед темним переломом цілої драми ставання: коли організм почав виявляти вищий рід самосвідомости, природа не ув'язала себе в дальший біг подій, а людина знайшлася зо своїм новим мотивом буття сама, немов у свого рода відрубності, наче на переломі від царини життя — до царини духа, від природи — до історії у вищому значенні слова. Гасло природи, якщо треба було б її суть змістити в кількох коротких думках — «життя для життя», «життя ради нього самого», «життя, щоб продовжатись», отже, все згідно з інстинктом збереження себе, своєї форми, роду, гатунку. Буття саме в собі, тривання — ось найвища засада природи, якій вистарчає для цілей її політики самої причиновости, що дає запоруку збереження форми. Гаслом же історії є також збереження життєвої форми, але тільки як підставового засобу, коріння, з чого має рости духовий овоч творчости. «Життя для духа», «життя для вартости», «життя для величі духової краси» — це були б змістові вирази істоти духа. Ціль не в ствердженні причини в наслідку, але в наслідку, в творчості, в якій дух людини пробує самостійности творчого свойого почину, для якого життя і його сили є тільки засобом, матеріялом. Супроти того стає ясна невмісність життєвого автоматизму в духовій царині, як також і безрадність спроб духа змінити щонебудь у ділянці природи. Засадничо дух не може видерти природі абсолютної її влади над царством життя. природа поконує хворі форми життя в той спосіб, що замість них покликає нові — це відвічна аксіома її тактики. І коли дух хоче помогти життю, мусить вихідною точкою бачення своїх піклувань зробити природу життєвих потреб і старатися витворити для їх здійснення догідні умови Треба респектувати істоту життя, коли є воля йому помогти. Воно є замкненим струмом, до якого не можна дістатися з-зовні і механічно змінити засадничо щонебудь у ньому. Людина появляється як іманентна форма цього струму і тільки доки такою залишається, має в собі безпосередню основу життєвого тривання. Проти життя дух не вдіє нічого, бо його перемога рівняється смерті життя (в тій ситуації дух ломить механічно життя), — без якого він немислимий. Єдина перемога життя може мати характер посередньої його служби цілям духа і тоді воно є ґрунтом, коренем, з якого дух черпає свою живлову, творчу силу. Натомість життя проти духа виграє

засадничо, бо механічні сили нищення життя не доторкають його динаміки, до того ж знищенням життя дух підриває своє власне коріння, отже, працює проти себе.

Досконалість природи — в тривалості життєвих форм, що мають за єдине своє завдання самозбереження. Монізм мети лежить у самій основі життя і йому іманентний — тому цілий життєвий рух замкнений у собі власне завдяки єдиній своїй функції продовжування. Елементарна простота того факту висловлена в повній своєзаконності життя і його всесторонній означеності. Консерватизм життєвих форм (диви: типи звірят) майже абсолютний. Духова історія людини виявляє в порівнянні з нижчими родами звірят якусь систему перманентної революції — така велика розтяжність її розвитку і многогранність її прямувань.

Треба ще раз підкреслити засадничий факт: внутрішній образ людини в порівнянні з життєвим ладом у природі виявляє хаотичний рух, що скоріше подібний до якогось передкосмічного стану боротьби великого числа ідей за почин творити новий світ, ніж до вже існуючого світу з його законами, що тільки важко даються відкрити. Тепер ця душевна розтяжність і многогранність уже більші, бо даний стан — дійсно новий, повний творчого пориву, надхненний духовим почином прямування в невідоме, в безконечну далечінь абсолютної досконалости різних типів духовости, чеснот, почувань, знання. Життя людини — свідомої істоти — все ще в стадії початковости, в якій ще не вигоріла гарячка від основних зворушень наслідком пережитого чуда - самосвідомости. Суперечності на кожному кроці пізнавчого почину, сумніви й хитання у правдивість створених теорій, навіть релігій, конфлікти між життям і думкою, трагічна проблема безсмертности, упадок на шляху найшляхетніших прямувань, цинізм брутального насильства над святістю почувань і жертвенної великодушности — це тільки кілька вихоплених зразків, що вказують на захмарене небо людського духа, на якому вітри є крилами блискавиць, а блискавиці іскрами, що запалюють моря лютих пожеж. Духа признала людина принципом ладу й законности, однак він у дійсному є вибуховим джерелом революційних поривів, запальности ідей і вічно нових задумів думки, що появляються в характері заперечення існуючого ладу. Не матерія і не життя гріхотворні і злочинці, але дух — засада активности в доброму й злому, винахідчивости й вічного невдоволення з існуючого стану речей. Життя в своїй правічній стихії є тільки життєтворне, задля чого бракує йому неґативного мотиву чинности. Воно ціле, безпосередньо триває як живе буття, життя — одноторове. Натомість свідомий дух має можливість свобідної волі, т. зн. він може хотіти чогось зо своєї власної рації і коли він нищить задля свого бажання нищення і т. п. — заходить випадок гріхової волі.

Духове розкрилення охоплює супротивні прямування, протирічні думки, злочинні задуми і створює новий тип дійсности, для якого біологічні катеґорії природи не вистачають як критерії викладу. Цей новий світ не має евідентно остаточних засад свойого устрою, він постає, твориться на очах своїх героїв, що колись у день свого духового народження прозріли й ідуть життям, розглядаючися здивованими очима в казковій обстанові нової дійсности черaз майже плястично схопної завдяки індивідуальної означеності, то знову химерної, як невиразне мерехтіння прозорої повітряної далечені. В цьому світі непередбачених можливостей дійсність не має ніяких устійнених вимірів, ні об'єктивних вичерпних форм виразу. Вже найближча хвилина життя невідома своїм змістом і всі людські суди про прийдешнє є на ділі пророцтвами з меншою чи більшою імовірністю. Чи можна тут довго обманювати себе знанням основ закономірности духового діяння, коли кожний його феномен неподібний до попереднього і з уваги на свої особливості непояснимий зо свойого причинового зв'язку. Закон кількісної співмірности між явищами, відомий зо своєї майже аксіомної досконалости в фізичній царині, безсильний у справах духа. Питання духової зосередности не можна розв'язати на основі дуже докладного знання досвіду історії. Навпаки, неправильність і нерівномірність «розподілу» духової сили здається бути «нормою», «правилом». Це зокрема кидається ввічі, коли порівнювати з собою людей пересічних і геніяльних. Різниці в експресії (виразі) їх душевного життя такі великі, що треба б скоріше говорити про представників різних світів. Власне на феномені геніяльности розбивається кожна спроба охопити духові явища рамками правильности й ладу, встановити закони в царині

духа, т. є. норми, обов'язуечі всі явища.

Психологія не різниться ступнем науковости від різних інших ділянок науки, тільки її осяги не мають нічого спільного з істотністю духового життя. Не дивлячись на значний поступ її дослідів, основні питання залишилися зовсім у своїй дівичості, не торкнені вістрям наукового знання. На основі теоретичної психології всіх родів не маємо ніякого уявлення про правдиву природу внутрішнього життк. Мертвий кістяк методично виведених конструкцій оживляє наш власний досвід переживань і аж завдяки цій його посередній ролі психологія як наук набирає певного значення. Твори великих письменників і мистців є без порівняння багатшим джерелом пізнання людської душі, ніж найповніші системи загальної і спеціяльної психології. Опір духового життя методі експерименту і теоретичної аналізи доказує, що перенйяті з природознавства засоби досвіду непридатні там, де джерелом пізнання є власна інтуїція, оригінальне переживання. Саме приклад психології, що трактує свій предмет на зразок наукових метод природознавства, яскраво підкреслює основну різницю між пр'иродою і духом. Як це ще краще видно на практиці, а саме, що найбільше багатство психологічного знання не дає ще панування над одною живою душею.

Куди прямує людина — на це питання історія не дає окресленої відповіді. Іншими словами, не відкрито єдиної спільної цілі людського життя, але залишено індивідуальній волі одиниць означувати в довільний спосіб своє життєве призначення. Духова містерія зв'язана нерозривно з долею одиничної душі, тому при наявній психічній диференціяції універсальна мета людства була б протирічною утопійно. Коли цілі треба шукати все наново, тоді кожна так означена ціль буде функцією означеного моменту і зникатиме з овиду душі в тіні наступної хвилини, що підноситься до рівня активної приявности. Цілі не можна ані сконструювати, ані винайти чи знайти — її можна тільки відкрити. Це вказує на внутрішнє людини як на цілеозначний принцип. Духове життя ділає як основа власної цілі. Це виявляється наслідками безперевно в майбутньому, тому людина, як духовий життєвий суб'єкт, це щось більше, ніж поодинока істота, — вона є, вона репрезентує стихію життя, тому відкриває вона в собі ціль, саме як життя, що виявляється в майбутньому. Де відзивається могутній мотив природи — там ніколи не забракне акценту буттєвої певности, як це видно в місці, де історія вростає своїм корінням у родючий ґрунт природи. Тоді вона має в своїх жилах найшляхетнішу кров, з якої будує тривкі зразки раси і дбає про їх здорове потомство. Життя стає для себе ціллю в розумінні найчистішого аристократизму природи: зберегти себе в сильному потомстві. Ми бачимо: вузол природи й історії твориться немов з метою виплекання вищої форми життя. Життя дістає через мудрий порядок природи вищий ступінь досконалости, аніж тоді, коли б перебувало воно під впливом звірячої односторонности. Воно стало самосвідоме — і це є народження духового життя, що формує себе історично. Історія це не суттєвоконечний наслідок унапрямленої природи, але вона має в ній своє коріння, глибоко запущене в її тіло, без якого не могла б цвісти. Життя, в якому і через яке природа пред'являє своє максімум, дістає духове просвічення, з появою якого воно вже не є самоцільне в іманентному сенсі, тільки іде в напрямі якоїсь часово віддаленої цілі і так визначує себе для вищої ідеальної форми вартости. Природа одуховлюється в історії і в цьому новому стані дозріває в живе тіло, в постійно себе відновлюючий резервуар вітальної енерґії, з якого бере сили духовий творчий змисл для своїх форм. Цей творчий змисл становить центральний нерв історії. Історія може продовжуватися тим способом, що безнастанно відновляє діючу в її основі природу (ланцюг людських поколінь) і дає таким чином базу історичної тяглости для організаційного твору духа. Тільки коли людина виявляє себе в цьому спонтанному життєвому напрямі природи, т. зн. коли вона потверджує себе в природі і через те сповняє фундаментальну передумову свойого історичного існування, є вона в стані ставити історичний твір. Ця політика людини, життєва політика, найвидатніша й наймогутніша в цілій історії. Отже тут, у вузлі природи й історії, в життєвому пні людського роду тиск буття стає найбільш динамічний і життєва енерґія людини найактивніша. Осьтак людина показує себе найсильніше там, де вона живе як ствердження природи, або іншими словами там, де найщедріше черпає з центрів природних сил. Не дармо виявляла вона в усіх добах історії той самий гін утриматися при житті і життя завжди було пер-

шою й останньою причиною всіх воєн.

Людина не має можливости вдосконалити щонебудь у досконалому творі природи, яким є органічне життя. Щонайбільше її думка працює над тим, щоб зберігати ззовні дані природою життєві форми — на тому кінчається ціла роля людини супроти природи. Людина пізнає природу і на основі здобутого знання творить форми дійсности, не подибувані в ній. Природа все ще є недосяжним ідеалом досконалости, — люський дух сповняється подивом для її таємничої мудрости, якої він не може ні перевищити, ні вповні пізнати, ні навіть наслідувати. «Людина пізнає природу» — в цьому реченні прихований натяк на її вищість, але й одночасно на її нижчість у порівнянні з природою. Пізнання, що кінчиться окликом найвищого подиву, від якого пізнаючий попадає в збентеження, не залишає сумніву щодо характеру його становища. В цьому значенні пізнання є двообличне, двозначне з одного боку воно збагачує духовий рівень свого підмету, з другого ж тільки вирівнює взаємини між ним і цариною природи. Останнє скриває в собі сили й прикмети, з яких тільки декотрі даються відкрити після великого зусилля розуму. Людина тут є якимось, хто немов припізнившися і здоганяє, а за кожинм кроком відкриває інші перспективи віддалі стверджуючи, що його мета щораз дальша. В такій ролі постійного гінця за невідкритими скарбами природи людині минає власне життя. Деколи цей аналітичний рід духового життя, що здобуває природу метою предметного досліду, перепиняє чинний тип життя, властиво — історичний, приямий, в якому природа є в людині рушійною силою і матеріяльним засобом для конструктивної творчости духа. Неминуче тут питання «що є», однак важніше від нього є: «статися», «іти в майбутнє», «бути підметом». Пізнання тільки в розумінні об'єктивного досвіду, значить розвивати себе тільки в один бік — механічної рухливости духа, чого наслідком є побільшування об'єму знання. Людина мусить жити, отже розвиватися ціла — тривати органічно. Не перемінюватися в око обсервації зовнішнього світа і накопичувати в безконечність відомості «про», — але почуватися в ролі безпосередньої, оригінальної дійсности життя, що стає саме в собі досконаліше і не перестає духово рости. Біологічно людина обмежена формою свойого організму і тут не дасться нічого основно змінити. Фізично людина розвивається дуже несуттєво — її організм узагалі готовий вже в ложі матері. Тільки духово можливий дальший розвиток і заходить питання, чи інтелектуальний тип духового життя — наша цивілізація механічного набування знання — є тим згаданим розвитком. Ні! Стихійне життя, (як його бачить Шпенґлер) є більше вияв форми, чогось готового, ніж творче зусилля. Це природа. Органічній стихії все бракує моменту духової свідомости, чи пак вона їй злишня — це видно па житті звірят. Зате духові бракує органічности, яка також йому злишня, якщо поминути (абстрагувати) індивідуальний людський характер живого духа, дивитись на істоту духовости безпосередньо. Наприклад, якась логічна засада чи математична аксіома не потребує для себе органічного фундаменту. Це важне питання! — отой чистий нежиттєвий характер логічних форм, 2 х 2 =4, в цьому не чуємо життя, але чисте значення. А втім дух тільки тоді рівнодушний до органічних сил, коли він має їх уже апріорі в своїй основі, натомість без них він узагалі не до подумання і тому його органічна незацікавленість — умовна, сповидна, тоді як духова рівнодушність нижчих від людини органічних форм є фактична. До людини дух заповідається неясним проблиском інтеліґенції, що неконечна для істоти даних органічних форм; в людині він виявляється, при чому органічність його істоти безпосередньо не пояснює, хоч вона посередньо необхідна, щоб дати йому нагоду проявитися. Виринає супроти того питання: чи дух розвивається органічно, т. зн. чи дальший розвиток людини, духовий розвиток, що не був би тільки механічним побільшуванням знання, можливий. Або всі ідеї, засади, прямування не мають основного значення і не можуть розвиватися, т. зн. бути основою творчого руху вгору, і тоді ціле духове життя людини є оманою, рефлексом органічних процесів, або вони вищим від органічно-анімального етапом життя і мають у собі засаду дальшого духового росту, а тоді хаотичність і нез'ясованість духового життя є психологічно нормальним явищем підметового стану переживання, що не обіймає цілости, тому не добачує в ній ладу й гармонії, які без сумніву відкрив би в процесі духової історії людини якийсь вищий від нього духовий тип. Питання поставлене на ввесь ріст: який є устрій духового світу і куди прямує людина.

Говорячи про духовий пробуд, підкреслено спонтанний прокид нараз цілої істоти нової дійсности. Образну наглядність цієї події можна знайти в сході сонця, що в кількох хвилинах випливає з-за обрію в цілій своїй величі. Зрозуміло, що духова зрілість не є одним незмінним фактом, тільки дуже живим і змістовно різноманітним драматичним діянням. Коли ж мова про спонтанний духовий вилив цілої душі, то має це значення, що самосвідомість як така не знає еволюції і формально є готова одночасно зо зародом. Духовий розвиток є безсумнівним фактом у царині духа, але людська індивідуальність задержує на всіх щаблях стрімкого піднімання свою єдність. Деяка подібність тут з фізичним організмом існує, тільки її готовість має неоднаковий характер: фізичний організм завершено готовий, тому його формою є скоріше буття й природа, ніж ставання й історія. Щонайбільше він може «повторитися», починаючи з себе нові організми; в засаді він не розвивається, не прямує до якоїсь своєї кінцевої фо[illegible]вп[illegible]ки, мимо найбільшої життєвої плідн[illegible]и, організм сам зовсім не перетворюється в [illegible] хіба тільки старіється, виживається в'яне й умирає. Готовість духа неначе зачинальна з погляду можливостей духового розвитку, що їх можна подумати. Народжуючися, дух готовий, щоб рости вгору, т. зн. бути для себе самого засадою чинного самодосконалення, якого стан ніколи не є межевий, остаточний так, щоб дух міг про себе висловитися вичерпно. Досконалість, буття, незмінність — це пняття неспівмірні з природою, що її скоріше можна порівняти з творцем, ніж з твором, зо шляхом, ніж з метою. Спроможність духа незмірення власне з причини його початковости, з якої важко передбачати пізніші форми розгорнення. Дефініція лежить усе у майбутності, тому людина здебільшого посувається духово дитиною, що вічно могла б «відквітати», якби фізично вона не старілася. Почуття старіння і старости є біологічним станом. Душевно людина молода навіть тоді, коли вмирає. Вистане одна-одинока думка, як недалеко духом зайшла людина, як багато ще можливостей, які молодечо-свіжі парості дерева пізнання, що вкривається незмінно-молодим квіття думки. В творчості духа все напрочуд молоде й дитинне в порівнянні з динамікою його розвитку. Тому оправдане враження невчасности всяких питань, що їхній глузд у скінчености, в межах духа. Питаючися за ознаками духової вимірности, відчуваємо помах темних крил смерти, що окутує пасмом темряви простір життя. Мимоволі начинає думка порушуватися коловим рухом — і так постає ідея закону, як незмінного в собі замкненого ладу діяння.

На ділі історія духової культури є одним невпинним порушуванням існуючого ладу й невсипущим компонуванням гармонії з допливу нових звукових первнів. Особливо наука вспіла за час двох століть пройти цілу ґаму з тим, що дальший її розвиток не мусить бути тільки ступінюванням пройденого. Внутрішнє багатство людини зродилося з її духа, що відчуває в собі творчу снагу до безмежного ладу. Всякі межі, що їх символом є спокій, стаються для нього ненависним знаряддям омертвіння й занику. Яка глибока пропасть ділить людину від решти звіринного світу, видно аж тоді, коли вдуматися у факт застою в розвитку звірят. Їхня історія не має цілком глибини через відсутність духового виміру, тому можна бачити в ній звичайне збереження тої самої форми. Це є силою життя втримуватися якнайдовше в постійності своїх форм. Така постійність є теж аилою людини, але з тією засадничою різницею, щоб ця форма витримала в собі ділання найвищих гухових натуг. Тотальна дійсність звіринного світу на має іншого представника окрім існуючих живих родів. Теперішність, життєва приява є висловом неісторичности звірячого світу, з якого збереглося тільки деяке число органічних форм. А втім, дефініцією людини не є самі її породи в минулому й теперішньому, тільки його історія, якої твором є культура. Культура — це об'єктивна людина, т. зн. тільки духово.

Чому тему означено «апріоризм духа»? В чому саме дух апріорний? Виглядало б, що стежачи генетично життя доходимо до ствердження його духової основи. Заки відбувається це стеження, видається, що життя і взагалі цілий зовнішній світ нічого спільного з духом не мають. Вони входять у цілості в величинний світ і без матеріяльної простяжности не дадуться взагалі подумати. Аж передумавши ряд питань у різному напрямі витворюється своєрідний ноетичний настрій, в якому думаючий відчуває дивно всебічну духову приявність так, немов би з усіх боків тиснулося до свідомости прочуття й от-от мало спалахнути ясним полум'ям певности: «це

ж усе — дух». Нічого, що витворений стан неподібний до методично переведеного логічного доказу, зате він субстанційно куди багатший від формальної сухости логічного висновку. На кінці все ж ми не знаємо, що таке «дух», однак ми певні, що він не те, що ми звикли означувати поняттям матерії, величини, простяжности, кількости. Або скоріше: ніяк не можна признати, що світ предметів творить усю дійсність і поза ним нічого більше нема. В тій формі зовнішнього, об'єктивного типу життя на першому пляні стоїть позасуб'єктивний пластичний світ і людина саме себе не спостерігає. Світ лежить перед нею. Коли ж суб'єкт стане активним, тоді він пливе немов ріка серед світу і ціла свідомість є в прямості руху, в чинності, тоді як зовнішній світ приявний у ній як тло, пригашене на дальшому пляні, як щось, що тільки доторкає зовнішнього обрію зорового поля.

Юрій **Артюшенко**

ДО ДРУЗІВ І НЕДРУГІВ — ЗЕМЛЯКІВ МОЇХ

(У 55-річчя трагічної смерти полк. В. Ластівченка)

Не знаю, чи ще хтось живе з тих моїх побратимів, членів Українського Військового Клюбу ім. гетьмана Павла Полуботка, поруч яких у кінці 1917 і на початку 1918 рр. мені довелося збройно боронити Київ. Багато з них полягло на полях слави, а голова Філії цього клюбу в Житомирі, полк. Володимир Ластівченко, вже як командир Богданівців поліг — як пізніше поліг Головний Отаман Симон Петлюра — з рук большевицького аґента, жида Дунаєвського (відомого з атлетичної боротьби) в Полтові у кінці 1917 року.

У 55-річчя трагічної смерти полк. В. Ластівченка вважаємо за необхідне підкреслити, що проголошення у вільній від наїзників столиці Києві Державного Акту Першого Великого Січня й укладення мирового договору треба завдячувати у великій мірі тим військовим формаціям, що були створені з ініціятиви Українського Військового Клябу ім. Павла Полуботка, очолюваного поручником Миколою Міхновським. Першою ж жертвою з чільних постатей того Клюбу, принесеною на вівтар української державности, власне й був полк. Володимир Ластівченко.

Автор цих рядків, тоді 17-літній вояк вишкільної (учебної) команди 4-го запасного полку російської армії, пізнав полк. В. Ластівченка в березні 1917 року в Житомирі під час національної маніфестації з українськими національними прапорами та з портретом Тараса Шевченка на чолі. Власне, в Житомирі тоді й заснувалася Філія Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка. Головою її обрано полк. В. Ластівченка, а мене — членом Ради Філії цього Клюбу. Виконуючи при тім і функції організаційного референта клюбу, я завжди був у постійнім контакті з полк. В. Ластівченком та завжди був серед вояцтва, а потім і серед селянства Волині під час скликання Селянського Губерніяльного З'їзду.

Вислідом моєї організаційної праці стала Перша Українська Сотня Волині, яку я зорганізував революційним порядком із вояків-українців. Ця сотня виборола собі в Житомирі всі права, належні їй як окремій частині, та перебувала у виключнім розпорядженні Філії Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка. Та над цим ми тут не будемо довше спинятися, лише скажемо, що сотня під українським прапором виїхала опісля на фронт. Треба при тім підкреслити, що сотню переконали їхати на фронт представники Центральної Ради й Централі Українського Військового Клюбу в Києві, до яких я їздив і від них почув: „Ми не хочемо одної окупації міняти на другу! Мусимо воювати до підписання мирового договору!"

Треба сказати, що в той час фронт уже почав розкладатися. Російські солдати не хот[іли] воювати, бо в тім вони не бачили ніякої рації; їхнім єдиним бажанням було якнайскоріше вернутися додому та дістати землю, яку їм обіцяли большевики. Ніщо вже не могло їх вдержати в дисципліні. Боєздатними були тільки ті частини, в яких більшість становили українці, бо вони не тільки були пройняті національно-визвольною ідеєю, але також жили у своїй

підсвідомості й давніми історичними державними традиціями.

Тоді то й я розлучився з полк. В. Ластівченком. Я поїхав із своєю сотнею на фронт, а він, як кадровий старшина - викладач 2-ої школи прапорщиків, залишився в Житомирі. Проживав у невеликім одноповерховім домику з дружиною й малою донечкою.

З фронту мене відрядили в Київ, а згодом до Віленської Військової Школи в Полтаві. В Полтаві я зараз же зорганізував гурток Полуботківців, бо збігом обставин у Полтаву був переведений з Житомира 4-ий запасний полк. Його вояцькі кадри мене дуже добре знали, й тому труднощів в організуванні цього гуртка я не мав.

Одного дня надвечір прибули з Києва Богданівці на чолі з полк. В. Ластівченком. Того вечора я мав варту біля прапора й не міг з полк. Ластівченком зустрітися. З хвилюванням очікував я ранку, щоб найскоріше привітатися з любим мені полковником. Та вранці наспіла тяжка гнітуча вістка: полк. В. Ластівченко поліг із руки большевицького аґента Дунаєвського. Мені не хотілось вірити, але то була правда... Його тіло лежало в домовині в приміщенні Кадетської Школи. Маса вояцтва, що в більшості знали його ще з Житомира, віддавали йому останнє „прощай!" Мов утрату рідного батька, пережив я його смерть. Бліде його лице з орлиним носом і міцно стиснутими устами свідчило про людину сильної волі. Москва знала це й тому його знищила. З моїх житомирських побратимів тільки один сотник (тоді юнак І-ої школи прапорщиків) Цебро залишився до кінця в Українській Армії.

Незабаром по трагічній смерті полк. В. Ластівченка я з своїми полуботківським гуртком помаршував з Полтави у двох партизанських загонах проти московської навали, що сунулася з півночі з гаслом Муравйова: „Україна — ето буржуазная видумка!"

На початку грудня, виконуючи обов'язки зв'язкового між двома діючими на Слобожанщині партизанськими загонами, я переходив через місто Охтирку. Тут на чийсь донос мене в чайній схопили большевики й відставили потягом до Харкова. По переслуханні на харківськім двірці мене відправили до Холодногорської тюрми. Видіставшись справді чудом з в'язниці, я подався разом із двома делеґатами від згаданих партизанських загонів до Києва з проханням про допомогу та за інформаціями.

У Києві ми були тільки два дні. З'ясувавши становище в столиці, на яку большевики наступали вже з Бахмача, ми включились у загальну її оборону й одержали призначення на яготинський фронт до кінного розвідчого загону полк. Ярошенка. На вулицях Києва полк. Ярошенко поліг геройською смертю, а теж і один із делеґатів — Ковальчук, а що сталося з другим, не знаю.

Наш загін у жорстоких боях відходив у район Святошина, де й покладено основи під наш Запорізький Корпус, до якого увійшли переважно ті частини, що постали з ініціятиви Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка. В складі цього Корпусу відбував дальшу військову службу й автор цих рядків.

Тож у 55-ту річницю смерти полк. В. Ластівченка я, — той досі живий член Українського Військового Клябу ім. Павла Полуботка, який через свою участь у діях Української Армії, Української Військової Організації (УВО), Леґії Українських Націоналістів (ЛУН) і Організації Українських Націоналістів (ОУН) поширював на всіх просторах українських земель як не зброєю і живим словом, то пером (а в Новім Світі через співробітництво в 30-тих рр. у „Стрілецьких Вістях" в Канаді та у „Віснику ОДВУ" й „Націоналісті" у ЗСА) оті ідеологічно-світоглядові настанови Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка, хочу тут ці настанови ще раз усім моїм друзям і недругам в Україні й поза нею сущим — пригадати те, що їхні носії завжди зберігали їх на висоті української духово-державної гідности й завжди закликали своїх переємців зберігати їх і далі на тій же висоті.

І так, ідеологічно-світоглядові настанови Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка напочатку не були відокремлені від тодішнього загального революційно-політичного й національно - духового розвитку життя, від розвитку, що набирав щораз швидкости без огляду на те, що національно-політична думка тоді й не була на тій висоті, якої вимагала національна революція. Швидкість розвитку приспішувало те, що він ішов на засадах рівности людей у суспільних взаємовідносинах, поваги до вільного виявлення окремими одиницями своїх суспільно-індивідуалістичних поглядів у реальному житті та на засадах погодження внутрішньоукраїнських конфліктів мирним шля-

хом на ґрунті національних вартостей і національної рації.

Властне, джерелом цього розвитку були, спочатку для всіх, жевріючі в підсвідомості українського народу давні державницькі традиції, в яких соціяльні проблеми були тільки мінливим підложжям. Правда, соціяльно-політичні й ідеологічно-світоглядові проблеми не пов'язані в одно й організаційно не становили цілости, то все ж вони вирощувалися на ґрунті давнього широкого народоправства (племінне віче, козацька рада, Центральна Рада), прикметного українській національній психології й світовідчуванню. Тоді загальна українська мораль виростала не з ворожнечі між людьми, не з моралі середньовічної нетерпимости, але з українських національно - культурних і духово-державних вартостей, у яких українська людина, зберігаючи свою особистість, була суспільною одиницею.

Та найгрізнішою в цім творчім процесі для нас тоді стала московська ментальність, яка радше стерпить найскрайнішу реакцію, ніж прояв суспільно - індивідуальної свободи. Тож Москва, що в суті й за своєю духовістю сама є реакцією, оголосила війну національно-проґресивним елементам в Україні, і потекли річки крови за навіть найменші волелюбні прояви серед поневоленого нею українського народу.

Тоді то московському тиранству, опертому на отій московській духовості й психології з їх специфічними „отарними" особливостями, з усею рішучістю протиставився Український Військовий Клюб ім. Павла Полуботка. Він протиставив московським збройним силам українські збройні сили, а московсько-большевицькій теорії — українську ідеологію, за якою людина становить найвищу синтезу духа й ідей через свою духово й ідейно зрілу націю, що поруч з іншими вільними державними націями знаходить спільний міжнародно - політичний знаменник.

Як бачимо, правильність цієї ідеології підтверджується й сьогодні, хоч би тим, що всі держави світу, незалежно від того, яку вони мають систему правління, кермуються в своїй внутрішній і зовнішній політиці тільки своїми державними традиціями. Навіть Ватиканська держава свою церковну політику все веде згідно з своїми давніми державними традиціями.

На жаль, серед українців багато таких, які під впливом панівних сил цього світу та їх ідей не усвідомляють ваги українських державних традицій, які в політично-державнім бутті української нації відігравали найважнішу ролю. Таку ж ролю вони будуть відігравати і в майбутньому. Це усвідомляли члени Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка й ті вояки соборної Армії УНР, які на чолі з полк. Євгеном Коновальцем були основниками УВО, ЛУН, ОУН й усіх ідеологічно споріднених з ними організацій як у Старому, так і в Новому Світі. Бо вони були тими вояками, для яких джерелом сили й мотивом починів були соборно-державні традиції Армії УНР та ідеологічно-світоглядові настанови Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка, очоленого поруч. М. Міхновським. Були вони тими вояками яким були властиві традиції козацької нації — „військового народу", в жилах якого, як каже Василь Симоненко, „козацька кров пульсує і гуде!"

Державно-військові традиції все формували національно - політичні й ідеологічно - світоглядові настанови та зміцнювали духово-державну гідність у їхніх носіїв. Вони й сьогодні підказують нам потребу застановитися не тільки над організацією власної суверенної політики, але й над проблемою власних, хоч би й потенціяльних, збройних сил, які б у майбутньому дорівнювали силам інших вільних держав. Це стосується й до тих українців із правлячої в Україні верстви „радянських людей", які як українці ще національно не обездуховлені.

Українська Армія як збройна сила Української Держави не скапітулювала перед Москвою, а вийшла під своїм державно-військовим прапором на чолі з своїм Урядом на чужину з метою знову колись поставити обновлену Українську Армію на новому фронті. І хоч вона сьогодні в наших очах і не є ніби важним фактором, а кількісно маліє, проте її необхідно зберегти і то не тільки як самий символ, біля якого мали б у майбутньому об'єднатися всі українські леґіони з чужих армій та українці-вояки совєтської армії, але й як дійсний державно-діючий чинник та як історичний авторитет і реальний носій державно-військових традицій у минулому й у прийдешньому.

Треба зберігти Українську Армію, носія соборно-державних традицій, щоб не творити колись нової, бож ми маємо гіркий досвід із того, як то тяжко на початках, та й не тільки на початках, творити реґулярну армію. Бож у час

національно-революційних змагань, крім впливу чужих чинників, ще перехрещується багато протилежних поглядів у справі формування армії. Всякі ж інші формації не зможуть заступити реґулярної Української Армії, бо здебільшого вони як новосформовані не мають державно-військових традицій, що їх успадковує кожна реґулярна армія, та без яких ніяка реґулярна армія не може обійтися. Знаємо хоч би з історії Американської Армії, що, поки в ній розбиті на фронті частини заступалися новосформованими, доти вона не була такою боєздатною ,якою стала тоді, коли розбиті частини почали зберігатися, поповнюватися та знову відходити на фронт.

Треба пам'ятати, що, коли військовий фах має часові вартості, бо здобувається на протязі кількадесяти років кожним поколінням зокрема, то військові традиції творяться в столітніх державно-визвольних змаганнях сотнями державно-діючих поколінь і тому вони по своїй суті властиві тільки тій кожній нації, про військові традиції якої йде мова.

Це все, що вищесказано про військово-державні традиції, в цілому стосується й до національно - державних традицій. Бо Українська Народня Республіка формально не перестала існувати, бо її історично-правним символом є Державний Центр в екзилі й український нарід, який від дня проголошення державного Акту 22 січня 1918 року не перестав бути державною нацією, так як не перестав бути державною нацією і французький народ у час окупації Франції німцями.

Тож уже з цього випливає, що шукання інших форм втілення Українського Визвольного руху поза реально встановленою Актом 22 січня 1918 року в вільнім від чужих наїзників Києві формою лише занархізує наше життя й поможе Москві вирвати з пам'яті українського народу державні традиції нашої доби, а передусім поглибить психологічно - державну кризу в рядах української державно-діячої еміґрації.

Тому справа переймання національно-державних і державно - військових традицій молодшим поколінням від старшого покоління сьогодні є найбільш актуальною проблемою. Бо без цих традицій, це — ставлення нашої державної будівлі на піску.

Відкидати ж узагалі державно - політичну дію й усю енерґію спрямовувати на розгортання національно - культурного, релігійно-церковного та суспільно - громадського життя, як то тепер серед нас сьогодні пропаґується, це значить у висліді привести до цілковитого відірвання того самого життя від його життєдайного джерела, яким є українські національно-державні традиції, і в дальшому до його завмертя. І це стане приводом до того, що майбутні покоління будуть мати до нас жаль, що ми, як і еміґрація за часів Пилипа Орлика, скоро збайдужіли до своїх національно-державних традицій і не пішли слідами жидів, які майже дві тисячі років плекали їх у діяспорі. І це діється в час, коли всі державні нації на всіх відтинках своєї внутрішньої та зовнішньої політики розгортають розбудову своїх ідеалів на основах державних традицій.

Ми мусимо бути свідомі того, що вже по першій світовій війні, коли почали валитися тюрми поневолених народів, ідучи за дороговказами своїх давніх традицій, держави - поневолювачі шукали між собою взаємної мовчазної згоди, а то й взаємної допомоги в боротьбі з поневолюваними ними народами та у викоріненні в них отих їхніх власних історично-державних традицій. Такою була й такою залишилася політика тих держав і сьогодні стосовно до поневолених ними народів. Переважно такою ж є й політика всіх інших держав світу, хоч може деякі з них в національній політиці й відступають від давніх своїх практик, але то тільки в окремих рідких випадках, як, напр., у ставленні до переслідуваних Москвою жидів.

Щобільше, для скріплення фронту держав-поневолювачів проти поневолюваних ними народів, сьогодні вже висувається теорія „погодження наявних систем, капіталістичної й комуністичної", які мають акцептувати теперішній політичний уклад у світі, що поневолює український та інші народи. Ця теорія вже поширюється й серед етнічних груп, що належать до поневолених Москвою народів, у країнах їх поселення, щоб потім запрягти їх до воза того „погодження". Але тут цим намірам на перешкоді стоять оті духово-державні традиції матірних народів етнічних груп, що духово пов'язані з відвічними національними вартостями — творами всіх мертвих, живих і ненароджених поколінь їхніх матірних народів.

Тож сьогодні в міжнародних взаєминах діє примат не соціяльно-ідеологічних проблем, лише національно-державних, і тому може прийти момент, коли культурні, суспільно-громад-

ські, а то й релігійно-церковні відтинки нашого життя в чужині будуть панівними силами світу не тільки спрямовані в напрямку того „погодження", але й обмежені в своїй дії й в дальшім розвитку. Власне, тоді тільки політична дія, запліднена державними традиціями, спроможна буде зберегти українську національно-творчу думку в діяспорі. І тому вже сьогодні примат української державно-політичної думки мусить стояти над думками всіх інших секторів нашого життя, в тім і групово-політичного й суспільно-громадського. Першість державної конституції мусить стояти перед програмами політичних груп і перед статутами суспільно-громадськищ організацій, себто державний сектор у дальшім розвитку наших національних вартостей мусить стати надхненником і координатором діяльности національно-політичного й суспільно-громадського секторів, координатором тої їх діяльности, яку ці сектори повинні вести в межах, визначених їм їхнім місцем на даному етапі українського національного походу та їхніми ясно окресленими функціями.

Власне, 55 років тому в Україні багато наших співгромадян були пов'язані з українськими державними традиціями тільки одним сантиментом, а не політично-державним наставленням і чином у державній дії українського народу. І що було б з нашим державним первопочином, як би не було Українського Військового Клюбу з такими постатями, як поручник Микола Міхновський і полк. Володимир Ластівченко? Подумаймо, що могло б статися, коли б ми й сьогодні були пов'язані з українськими державними традиціями тільки одним сантиментом.

Пам'ятаймо, що ідеали Українського Військового Клюбу ім. Павла Полуботка були втілені суверенною волею українського народу в реальні форми самостійної й соборної української держави, яка була й у пам'яті українського народу залишилася як Українська Народня Республіка.

Пам'ятаймо, що представники всіх живих поколінь з усіх українських земель організованим зусиллям творили синтезу державних традицій Української Народньої Республіки. І в дальшій боротьбі вони шляхом взаємопов'язання всіх періодів, усіх історичних етапів і підпільої боротьби поширювали соборні основи цих державних традицій незліченими жертвами.

І сьогодні співзвучність ідеалів тих рухів, які розгортаються в Україні з ідеалами, втіленими в державні традиції Української Народньої Республіки, лежать у тих же основах, по яких вирішальною силою є суверенна державність незалежно від форм правління й соціяльно-політичного устрою. Тому то ці рухи й розгортаються в ім'я українських національно-державних традицій та спрямовуються проти окупанта без огляду на те, яке суспільно-політичне обличчя він має сьогодні або буде мати завтра.

Тож вшановуючи 55-річчя трагічної смерти полк. В. Ластівченка, схилім голови перед його пам'яттю та підтвердім свою вірність тим українським національно - державним ідеалам, які він напередодні втілення цих ідеалів у державний Акт 22 січня 1918 року, скропив своєю кров'ю. Підтвердім вірність тим вищезгаданим ідеалам, які по їх втіленні в реальні форми Української Народньої Республіки скропив своєю кров'ю також і Голова Української Держави й Головний Отаман Українських Збройних Сил — Симон Петлюра, ім'я якого персоніфікує, синтезує й уособлює ті ж самі ідеали, ідеали, які український нарід виплекав впродовж тисячоліття своєї історії.

Плекаймо ж вірність тим ідеалам і не шукаймо нових, бо ніколи й ніде більших за них не знайдемо!

Петро Надтисянський

ПО XI КОНҐРЕСІ УККА

По XI-ому Конґресі Українців Америки

Довго очікуваний і старанно підготовлюваний Одинадцятий Конґрес Українців Америки за нами. Він відбувся під знаком консолідації всіх українських самостійницьких і соборницьких сил Америки у днях 6 - 8 жовтня 1972 р. в Нью-Йорку з участю 502-ох делеґатів від біля 60-ти центральних крайових українських суспільно-гроуадських, політично-ідеологічних, наукових, академічно - професійних, студентсь-

ких і зокрема братсько-допомогових і молодіжних організацій та їх відділів з терену всієї Америки.

Знаменним фактом є те, що Конґрес проходив під знаком загального бажання повної консолідації, що у значній мірі здійснено, бо з тих організацій, які дотепер стояли осторонь діяльности в системі Українського Конґресового Комітету, повернули в систему УККА й брали участь у Конґресі ОУРДП, ОДУМ і СВУ. Їхні представники увійшли в склад новообраних керівних органів УККА на чергову чотири-річну каденцію. З усіх колишніх членів Комітету Громадської Єдности, створеного під час IX-го Конґресу на чолі з ред. Ярославод Гайвасом, тільки товариство, що популярно відоме як „двійкарі", залишилося осторонь системи УККА й, фактично, вони самі залишилися в створеній конкуренційній до УККА ніби централі п. н. Асоціяція Українців Америки.

Слід відмітити й те, що в XI-ому Конґресі Українців Америки вперше дуже активно виступали делеґати студентських і молодіжних організацій, зокрема представники Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського. Заохочені попередніми проголошеннями різних установ і товариств про піддержку концепції відмолодження керівних органів УККА, ці молоді люди з поривом висловлювали свої концепції, домагалися більшої репрезентації та загального визнання. Відчувалося на залі Конґресу також так щиру піддержку виступів цих молодіжних делеґатів, як і менше щиру з боку старших. Останні долучувалися до них тільки тому, щоб підтримати кожну позицію проти „естаблішменту". Виходили нераз дивовижі, що знаходили спільну мову „відрухово" люди зовсім протилежних поглядів, об'єднані своїм становищем проти домінантних сил у дотогочасних керівних органах.

У висліді цих домагань, молодіжні організації знайшли піддержку Конґресу в тому, що замість дотеперішніх двох членів в Екзекутиві УККА, репрезентацію молодіжних організацій збільшено до трьох членів, а в тому й одного з дев'ятьох Віце-Президентів УККА.

У часі підготови до Конґресу діяла Статутова Комісія, на руки якої вплинули були пропозиції аж від дев'яти центральних організацій на зміну в статуті УККА. Ці пропозиції були дуже різноманітні. Починаючи від домагання змінити саму назву з „Українського Конґресового Комітету Америки" на „Комітет Українців Америки" аж до цілковитої перебудови структури УККА, а зокрема його керівних органів. Дотеперішня структура УККА побудована на принципі федерації організацій, а Конґрес прийняв додатки до статуту, які цю структуру ще більше закріплюють. Статутова Комісія, очолювана адв. Іваном Робертсом, як її головою, проф. д-ром Матвієм Стаховим, як заступником голови, й проф. д-ром Петром Стерчом, як її секретарем, при повній співдії членів Комісії — д-ра Богдана Шебунчака, мґр-а Євгена Лозинського, Володимира Сохана та мґр. Іванни Рожанковської, стала на становищі, що фундаментальну зміну структури УККА можуть перевести тільки одностайним узгідненням поміж собою усі центральні організації, складові частини УККА. Тому то Статутова Комісія, речником якої на Конґресі був проф. д-р Петро Стерчо, стала на становищі, що аж до часу такого узгіднення необхідно старанно обороняти принцип федерації організацій у структурі УККА. Як виявилося, XI-ий Конґрес вповні підтримав це становище, бо на його базі можна найкраще перевести принцип консолідації всіх діючих українських самостійницьких і соборницьких організацій та установ.

Якщо дійсно є потреба в зміні структури, тоді членські організації повинні вже приступити до переговорів для знайдення нової більш пригожої для реалізації цілей і завдань УККА структури. Не можна відкладати цієї справи до останніх кількох тижнів перед черговим Конґресом і ставити домагання до Статутової Комісії в осяганні чуда... Часу досить і спокійно та без поспіху можна шукати якнайкращої розв'язки заздалегідь. Очевидно, якщо такої радикальної зміни в структурі потрібно для ефективности праці та якщо вона не знеохотить діячів деяких організацій, що могло б причинитися до тенденції деконсолідації чи розпорошення!

Не впроваджено ані в керівні органи драстичних змін, чого домагалися деякі голоси в пресі перед Конґресом. Екзекутиву УККА збільшено на цьому Конґресі з 31-го члена до 37-ох членів. Однак змінено тепер статут УККА в тому сенсі, що з-поміж цієї чисельної Екзекутиви вилонено окреме тіло п. н. Президія Екзекутиви, у склад якої входять: Президент, дев'ять Віце-Президентів, два Секретарі, Скарбник, Екзекутивний Директор, Правний Дорад-

ник і Координатор Молодіжних Організацій. Президія має обов'язок радити бодай раз на місяць, а ціла Екзекутива бодай раз на три місяці. Політичну Раду вибрано тепер у складі 70 представників від усіх центральних організацій. Екзекутива, Політична Рада та вибраних Відділами УККА 12 Голів Відділів разом творять т. зв. Раду Директорів, яка являється найвищим рішальним органом УККА поміж Конґресами, що відбуваються раз на чотири роки. Очевидно, що вибрано також 9-членну Контрольну Комісію та 11-членний Громадський Суд. Тоді як Контрольна Комісія входить у склад Ради Директорів, то Громадський Суд не являється її складовою частиною. Треба ще згадати, що для бюджетових справ ще діє Крайова Координаційна Рада, у склад якої входять члени Екзекутиви та Голови й Секретарі всіх Відділів УККА в країні та ще по одному додатковому делеґатові від кожного Відділу.

Статут постановляє, що Рада Директорів має відбувати свої наради бодай раз у рік у місяці жовтні, а Крайова Координаційна Рада раз у рік у місяці грудні. Політична Рада — це властиво плянувальна рада, якої завданням є плянувати діяльність УККА й пропонувати Екзекутиві та Раді Директорів для ухвалення і реалізації.

Голоси в пресі про те, щоб обмежити заступництво братських союзів, тобто Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, Союзу Українців Католиків „Провидіння" та Української Народної Помочі до одного представника в Екзекутиві УККА, не знайшли належного відгуку в делеґатів на Конґрес. Навпаки, Конґрес визнав слушним залишити їм по двох представників, але й одночасно поширив представництво ОДВУ і БО, Організацій Визвольного Фронту та молодіжних організацій до двох від кожної групи. Рівнож академічно-професійні товариства одержали додаткового представника, як дев'ятого Віце-Президента в особі д-ра Антона Жуковського.

У висліді праць XI-го Конґресу, представника Організації Державного Відродження України, проф. д-ра Богдана Т. Гнатюка, вибрано одним із Віце-Президентів, а від Українського Золотого Хреста вперше вибрано представницю до Екзекутиви УККА в особі пані д-р Марії Квітковської. Так ОДВУ як і всі її Братні Організації заступлені в Політичній Раді, а крім того ОДВУ має своїх представників у Контрольній Комісії та Громадському Суді. Очевидно, заступлені в керівних органах в меншій чи більшій мірі й усі інші організації, члени УККА.

***

Одинадцятий Конґрес Українців Америки, що його підготовляла спеціяльна Підготовча Комісія, очолювана о. шамб. Мирославом Хариною та Йосифом Лисогором, а в склад якої м. і. входили б. Голова ЦУ ОДВУ д-р Богдан Шебунчак, а також проф. д-р Богдан Гнатюк і проф. д-р Петро Стерчо, а зокрема ж ред. Ігнат Білинський, дир. Степан Спринський, д-р Володимир Душник і дир. Іван Базарко, на якого плечах лежав тягар усієї технічної підготови, діяв в той спосіб, що пленарні сесії відбувалися тільки в першому й третьому дні нарад, а другий день Конґресу був всеціло присвячений працям дванадцятьох фахових комісій Конґресу.

В першому дні вибрано Президію Конґресу, на чолі з адв. Іваном Флисом з Нью-Йорку та його заступниками, п. Федораком з Дітройту, п. Михайлом Мушинським (ЦУ ОДВУ), д-ром Антоном Жуковським з Норт Дакоти та пані мґр. Іванною Рожанковською. Секретарювали пп. Іван Шабельський та д-р Футей. Вибрані Комісії діяли: Комісія для Справ Подій в Україні, на чолі з проф. д-ром Богданом Гнатюком; для Церковних Справ, на чолі з Йосифом Лисогором; для Справ Науки й Культури, на чолі з проф. д-ром Матвієм Стаховим; для Шкільних Справ, під кермою проф. Оксани Ґенґало; для Фінансових Справ, на чолі з мґр-ом Іваном Винником. Номінаційну Комісію очолював д-р Олександер Білик з Филаделфії.

На сесії Комісії для Церковних Справ одну з доповідей мав ред. Михайло Панасюк, Голова Ради Крайових Організацій ЗДА за Помісність і Патріярхат Української Католицької Церкви; на сесії для Справ Подій в Україні доповідали ред. Осип Зінкевич і проф. Іван Вовчук; а на сесії Комісії для Справ Науки й Культури доповідали проф. д-р Матвій Стахів, проф. д-р Петро Стерчо, проф. д-р Наталія Пазуняк і д-р Михайло Кушнір. Очевидно були цікаві доповіді й на інших сесіях Комісій, але автор цього допису не мав змоги їм прислухуватись. Координатором праць комісій був д-р Володимир Душник, а Головою Резолюційної Комісії, до рук якої сходяться підсумки праць усіх комісій, був ред. Антон Драґан.

Якщо йдеться про працю комісій, можна мати побажання, щоб її поліпшити. Нам здається, що було б доцільним, щоб у майбутньому іменовані референти поодиноких комісій приготували проєкти резолюцій далеко наперед і на сесії вже піддали їх під дискусію та ухвалу з евент. доповненнями. Може було б ще доцільнішим, щоб так створені комісії відбули свої сесії з відповідними доповідями далеко наперед, місяць-два наперед, так щоб на три-денному Конґресі було більше часу на відбування пленарних сесій. В той спосіб можна було б присвятити більше часу й уваги для дискусії над звідомленнями, а зокрема було б більше часу для звітування підсумків праць діючих Комісій. На цьому Конґресі, на жаль, для звітування Комісій та для дискусії над їхніми пропозиціями було дуже мало часу.

Здається, що тільки ґрунтовна попередня, перед-Конґресова підготовка дала б можливість ґрунтовніше застановитися делеґатам над пройденим минулим і пляном діяльности на найближче майбутнє!

***

Хоч і жваво дискутовано кандидатуру майбутнього Президента УККА перед XI-тим Конґресом, а навіть створено було спеціяльний Комітет для вибору пані Марусі Бек Президентом УККА, на самому Конґресі не було ані сліду діяльности цього Комітету. Не було ані жодного іншого кандидата, крім перевибраного проф. Лева Добрянського. Хоч деякі делеґати й ставили деякі аспекти діяльности Л. Добрянського під критичний розгляд, зокрема перед нарадами Конґресу, на 502 управнених до голосування тільки 35 делеґатів голосувало проти перевибору Л. Добрянського.

На нашу думку, якщо говорити про потребу зміни на пості Президента УККА чи взагалі на різних постах в Екзекутиві, то треба до цієї справи підходити з усією повагою і відп дальністю. Треба керуватися критерієм, хто із кандидатів найкраще та найуспішніше виконає взяті на себе завдання Президента УККА. При тому слід докладно обміркувати, які це саме завдання, щоб знати, за яким саме кандидатом шукати! Смішними були ті закиди проф. д-рові Левові Добрянському, які обвинувачували його за ту чи іншу фразу, виголошену президентом Ричардом Никсоном під час його побуту в столиці України, Києві... Очевидно, були й інші закиди, в які самі закидувачі не вірили... На нашу думку, до своїх прав і обов'язків делеґата кожний учасник Конґресу повинен ставитися наскрізь поважно! Не сподіватися „чуда" від інших, а самому, часом, навіть не кивнути пальцем...

Вибрано наступний склад керівних органів УККА:

Президія Екзекутиви: Президент — проф. д-р Лев Добрянський; Екзекутивний Віце-Президент — Йосип Лисогір (УНС); Віце-Президенти — Репрезентант (УРСоюзу), о. шамбел. Мирослав Харина (СУК „Провидіння"), Володимир Мазур (УНПоміч), мґр Іванна Рожанковська (СУА), інж. Богдан Федорак (Відділи УККА), проф. д-р Богдан Гнатюк (ОДВУ), д-р Антін Жуковський (Професійні Організаціїй, д-р Богдан Футей (Орг. Молоді); Секретарі — ред. Ігнат Білинський (ООЧСУ), Степан Спринський (СУК „Провидіння"); Скарбник — мґр Уляна Дячук (УНСоюз); Екзекутивний директор — мґр Іван Базарко; Правний дорадник — д-р Іван Робертс; Координатор молодечих організацій — Христина Кульчицька (ТУСМ).

Члени Екзекутиви: Отець Володимир Базилевський (УГОА), інж. Роман Галібей (ТУІА), інж. Дмитро Григорчук (ТУК), д-р Володимир Галан (ОбВУА), д-р Богдан Дзерович (ТУП), проф. д-р Едвард Жарський (Шкільна Рада), Олекса Калинник (СВУ), д-р Марія Квітковська („Золотий Хрест"), мґр Евген Лозинський („Самопоміч"), Василь Лучків (Укр. Амер. Ветерани), Дементій Мельник (СЗСУ-СП), мґр Юрій Нагорний (ОУРДП), проф. д-р Василь Омельченко (УВАН), полк. Петро Самойлів (УНДС), мґр Квітка Семанишин (СУСТА), проф. д-р Матвій Стахів (НТШ), проф. д-р Петро Стерчо, (УААУП), Лев Футала (УНПоміч), мґр Уляна Целевич (ОЖ ОЧСУ), Михайло Шашкевич (ООЛ), представник УРС.

Політична Рада: Дир. Микола Алексевич (ОбВУА), Олег Бак-Бойчук (МУН), д-р врослав Бернадин (СУК „Провидіння"), д-р Олександер Білик (СУК „Провидіння"), проф. д-р Любомир Винар (УВАН), проф. Іван Вовчук (ООЧСУ), д-р Степан Галамай (АБН), мґр Євген Гановський (СУМА), Іня Гікава (СУСТА), інж. Ярослав Гладкий (Пласт), інж. Анатоль Гончарів (УСПВ), Осипа Грабовенська (СУА), Оксана Ґенґало (ЗУАДК), д-р Петро Ґой (ТУБА), Ігор Длябога (СУС-

ТА), Павло Дорожинський (Пласт), ред. Антін Драґан (УНС - „Свобода"), д-р Роман Дражньовський (Б-во кол. Вояків І Д УНА), д-р Володимир Дишник (ред. УККА), Марія Душник (УНС), Євген Іванців (Студенти в Обороні Людських Прав у Сов. Союзі), інж. Євген Івашків (ТУІА), проф. Наталія Іщук-Пазуняк (УААУП), д-р Ілля Карапінка (УГОА), Роман Карбівник (ЛУМПА), Юрій Карпінський („Зарево"), ред. Іван Кедрин-Рудницький (СУЖА), д-р Богдан Коваль (УГОА), ред. Валентин Коваль (СВУ), Михайло Ковальчин (Об'єднання кол. Вояків УПА), д-р Іван Козак (ОбВУА), Раїса Куделя („Золотий Хрест"), Євген Курило (ОМУС), проф. Мирон Куропась (МУН), інж. Степан Куропась (УНС - „Свобода"), д-р Михайло Кушнір (АДУК), д-р Юрій Кушнір (УЛТ), Мирослава Ласовська (ОЖ ОЧСУ), д-р Богдан Левицький (ОДВУ), Ляриса Лозинська (ТУСМ), мґр Олександер Луцький (Б-во Українських Дивізійників), д-р Іван Марченко (СВУ), Павло Мигаль (ОРДПУ), Мирон Мицьо (ООЛ), Ананій Никончук (УНПоміч), о. Євген Новицький (ОДВУ), д-р Іван Новосівський (ТУП), мґр Ірина Падох (СУА), д-р Василь Палідвор („Самопоміч"), дир. Омелян Плешкевич (Т-УК), Ілярій Поліщук (Союз Ветеранів Укр. Резистансу), Стеепан Поступак (ЛУК), Володимир Процик („Зарево"), Павлина Різник („Золотий Хрест"), д-р Володимир Савчак (ООЧСУ), проф. Константин Савчук (ООЧСУ), Олександер Сіверський (СЗСУ-СП), проф. Іван Телюк (УНС), Ольга Томашівська (УАЖДО), мгр Мирон Утриско (Т-во „Бойківщина"), Федір Федоренко (ОУРДП), Зенон Федорович (УНПоміч), Антін Філімончук (ОДУМ), Олесь Черінь (ТУСМ), д-р Микола Чировський (НТШ), інж. Іван Шабельський (УНДС), проф. Лев Шанковський (СУК „Провидіння" - „Америка"), Мирослав Шміґель (СУМА), проф. Августин Штефан (Карпатський Союз), 2 представники УРСоюзу і представник ОУ Вет. Лікарів.

Контрольна Комісія: Мґр Іван Винник (ООЧСУ), д-р Іван Скальчук (УНС), Іван Іванчук (УНС), Степан Гаврилюк (УНПоміч), д-р Володимир Нестерчук („Самопоміч"), д-р Володимир Михайлів (ОДВУ), дир Іван Поритко (ОбВУА), інж. Микола Семанишин (СУМА), мґр Ярослав Савка (УГОА), Стефанія Вовчак (СУК „Провидіння"), представник УРСоюзу.

Громадський Суд: Мґр Роман Гуглевич — голова; д-р Микола Ценко, д-р Михайло Дужий, д-р Володимир Комаринський, мґр Адам Гординський, радн. Богдан Ластовецький, д-р Степан Ріпецький, Володимир Сохан і д-р Олександер Соколишин.

Члени Ради Директорів: Голови або представники 12 Відділів УККА, вибрані на річній нараді Крайової Координаційної Ради, яка відбудеться в жовтні ц. р.

Мимоволі доводиться зробити заввагу, що пропоненти зменшення числа членів Екзекутиви, що його вони запропонували Статутовій Комісії, тепер самі увійшли у склад побільшених керівних органів, а зокрема Екзекутиви УККА ...

***

Як оцінювати участь ОДВУ і БО в XI-ому Конґресі Українців Америки. В першу чергу треба ствердити чисельно малу участь делеґатів, хоча б у порівнянні з участю їх у попередньому Конґресі. Це, якщо йдеться про участь від ОДВУ і БО безпосередньо, бо члени ОДВУ і БО часто були делеґатами від інших організацій та установ. Очевидно, в останньому характері керувалися вони виключно інструкціями товариств, що їх вони репрезентували.

Тому в майбутньому варто було б звернути пильнішу увагу на підготову до участи в прийдешньому Дванадцятому Конґресі за чотири роки від тепер, а зокрема вже тепер подбати про те, щоб Відділи ОДВУ і БО реґулярно платили членську вкладку, а їхнє членство вплачувало датки до Українського Народного Фонду. Варто було б також подавати позитивні пропозиції відносно покращання діяльности УККА на добро Української Справи! Цього ніколи не запізно робити! Справа дуже проста: мати здорову й реальну концепцію та написати її до Екзекутивного Директора, або до представників ОДВУ та УЗХ до Екзекутиви УКК. Очевидно, що всім нам лежить на серці розвиток всесторонньої діяльности УККА! То вкладаймо свою цеголку! Піддаваймо конструктивні пропозиції діяльности! Прикладаймо власних зусиль також! Працюємо ж бо ми не для себе, а для Української Громади! Вона вдячна і дасть признання за це для ОДВУ і БО! Очевидно, це дасть нам також право вимагати біль-

ших успіхів у позитивних осягах УККА, як також право на критику в браку їх реалізації. Але, будьмо самі готові доложити власних зусиль також!

Участь делеґатів ОДВУ і БО в XI-ому Конґресі Українців Америки дала ясний доказ того, що не добре міняти керівництво в ЦУ ОДВУ саме перед такою важливою подією як Конґрес Українців Америки! Ще гірше, очевидно, міняти раптово політику ЦУ ОДВУ! Зберігаючи тяглість у підготові до Конґресу, можна оминути чимало непотрібних непорозумінь, неясностей, суперечностей і, зокрема, намагань „вломлюватися у вже відчинені двері" . . . Останнє, на жаль, мало місце в нас на цьому Конґресі! Безпотрібно!

Немає сумніву, що найбільший вклад у працю XI-ого Конґресу з-поміж членів ОДВУ (хоч і з рамени інших організацій) вклали проф. д-р Петро Стерчо, як секретар Статутової Комісії та доповідач на сесії Комісії для Справ Науки й Культури; д-р Богдан Шебунчак, як член невдячної Номінаційної Комісії та Голова Бенкетової Комісії; проф. д-р Богдан Гнатюк, як Голова Комісії для Справ Підсовєтської Дійсности в Україні. Всі три вони входили в склад Підготовчого Комітету Конґресу, що діяв понад півроку. Не можна поминути вкладу ред. Михайла Панасюка в сесії Церковної Комісії та проф. Оксани Ґенґало, головуючої на сесії Шкільної Комісії. Вже згадували ми доповідь ред. Осипа Зінкевича.

***

До приємних моментів Конґресу належить зарахувати Конґресовий Бенкет, що його підготовляла Комісія, на чолі з д-ром Богданом Шебунчаком, а господарями на якому були ред. Ігнат Білинський та Едвард Попіль. Бенкет відкрив вступним словом д-р Богдан Шебунчак, а молитвою Преосвященний Кир Йосиф Шмондюк, єпископ стемфордський. Головну промову виголосив член кабінету з Вашинґтону, п. Шекспір.

На бенкеті нагороджено Шевченківською Грамотою Волі пп. Шекспіра й конґресмена Джадда проф. д-ром Левом Добрянським; литовського діяча о. Балкунаса — д-ром В. Душником. З українців Грамоту дістали: мґр. Іван Базарко, якого заслуги підкреслив о. шамб. Мирослав Харина; ред. Антін Драґан і адв. Гуглевич, яким вручив Грамоти проф. д-р Матвій Стахів, як також інж. Степан Куропась і д-р Антін Жуковський, яким Грамоти вручив проф. Петро Стерчо, виголошуючи про кожного відповідне слово, в якім підкреслив їхні загально - національні заслуги для Української Справи.

***

Одинадцятий Конґрес Українців Америки проходив під знаком завершення консолідації. Хоч і багато писано в пресі перед Конґресом, сам Конґрес був діловий і проходив у приємній та спокійній атмосфері. Серйозні громадські діячі готові толерувати „вибрики" молоді й студентства, але очікують від себе самих, як делеґатів на поважний Конґрес, діловости й серійозности.

Не диво ж, отже, що всі запити й дискусії проходили в тому сенсі. Так не пленумі, як і зокрема на сесіях в Комісіях, шукали делеґати розв'язок на пекучі питання завтрішнього дня. Не диво ж, отже, що поруч подій в Україні та фінансових справ УККА, в центрі уваги делеґатів були справи українського шкільництва, питання національного самозбереження, справи релігійно-церковні, культури й науки, як також господарські. Це суттєві справи, що глибоко нуртують в глибині душі кожного щирого українського суспільно - громадського діяча.

З радістю треба ствердити повну відсутність на Конґресі якоїнебудь партійно-політичної боротьби! Треба радіти, що це — справа минулого! Українське громадянство сьогодні вже піднеслося далеко понад колишні пристрасті партійно-політичної гризні! Воно сьогодні шукає за найздібнішими одиницями для реалізації найкраще розгорненого пляну діяльности УККА на користь Української Визвольної Боротьби та для всестороннього розвитку зорганізованої Української Громади в Америці.

Одинадцятий Конґрес Українців Америки треба вважати дуже успішним з точки погляду осягнення поставлених перед ним цілей і завдань! Перед керівними органами УККА новий етап праці в прямуванні до реалізації статутових цілей і завдань.

Так ЦУ ОДВУ як і Головні Управи Братніх Організацій, враз із усім активним членством, на порозі нової чотири-річної каденції повинні глибоко застановитися над майбутнім вкладом у діяльність УККА їхніх представників у Екзекутиві, Політичній Раді, а то й в Контрольній Комісії УККА. УККА — це спільне добро

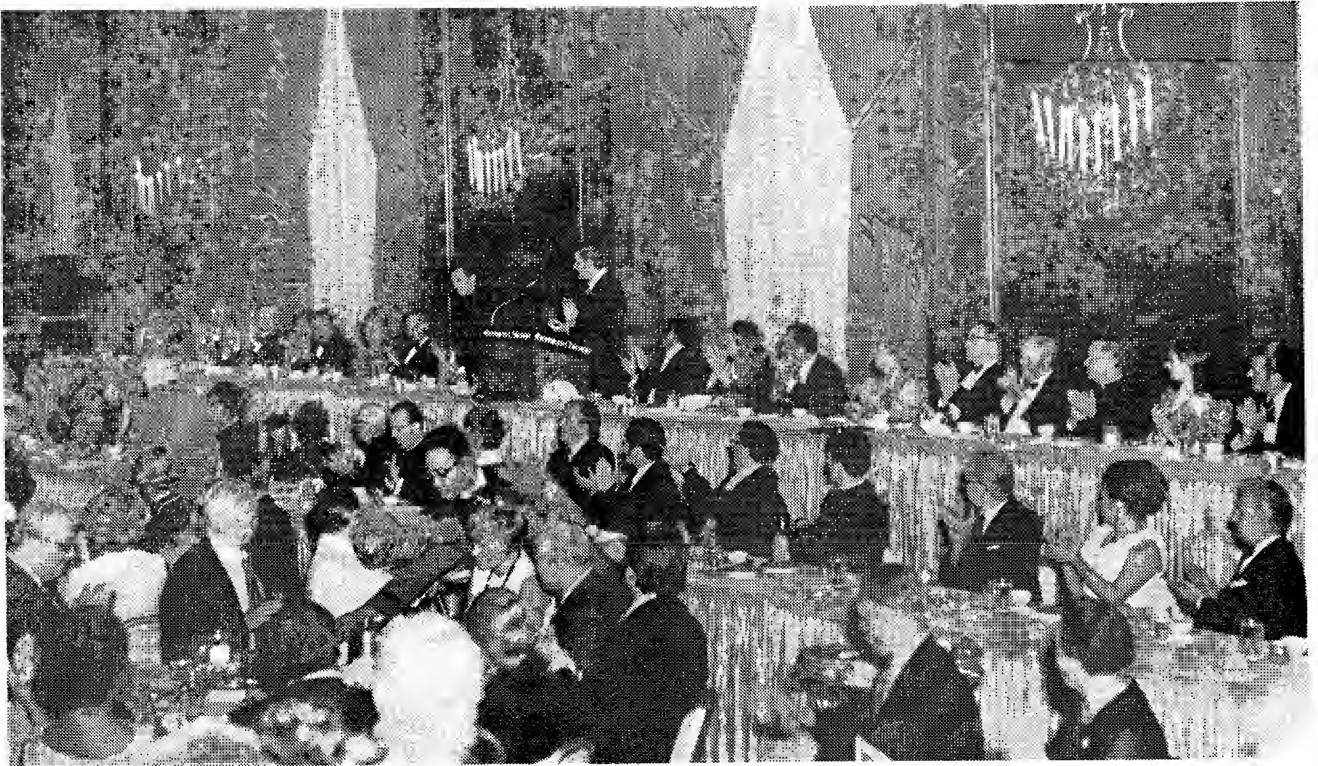
всіх українців Америки, а в тому й добро ОДВУ й БО! Тому й дбаймо про це наше спільне добро, так як дбаємо про себе самих! Представникам ОДВУ і БО бажаємо якнайкращих успіхів у їх якнайкориснішому вкладі в діяльність УККА.

З життя в ОДВУ

«ВОНИ ВИБРАЛИ ПРАВИЛЬНИЙ ШЛЯХ»

Під повищим заголовком подав Редактор «Нової Зорі» (Чікаґо) з дня 1-го жовтня 1972 р. коментар на тлі влаштованого з нагоди 31-го З'їзду ОДВУ величавого бенкету в суботу, 16-го вересня 1972 р. в готелі Шератон у Чікаґо. Нам надзвичайно приємно дістати високе признання від політично невтрального органу «Нова Зоря», яка між іншим пише-

великої ідеї. Такою імпрезою була 31-ша річниця (має бути 31-ий З'їзд, а в 44-ому році існування й діяльности — П. Н.) Організації Державного Відродження України. На цій імпрезі ми бачили усміхнені лиця багатьох сивоволосих репрезентантів різних громадських, політичних і церковних організацій. На тій імпрезі не бракувало й молодих українських інтелектуаліс-

Згори: 1-ий стіл — почесні гості, 2-ий — представники церков і установ.

«Саме в суботу, 16-го вересня ми мали приємність бути присутніми на імпрезі, що створила новий прецеденс і може послужити клясичним прикладом, як можна об'єднати громаду біля

тів, що покінчили студії вже тут в Америці. Та вже найбільшою радістю сповнялося серце кожного свідомого українського патріота, що біля українського Єрарха і духовенства обох віро-

визнань побачив на тому бенкеті голову стейту Ілліной, ґубернатора Ричарда Б. Оґілві. Він, у своїй знаменитій промові, дав доказ великого обзнайомлення з проблемами сучасної України та її змагання до державного відродження».

І далі:

«Другим головним промовцем був п. Йосиф Блечфорд, що є одним із 36-ти репрезентантів президента Ніксона та президент федеральної організації «Екшен», яка є правою рукою президента Ніксона, що відповідальна за успіх «проєкту розслідження» та має і відповідає за полегшення долі старших віком громадян».

В дальшому Редактор «Нової Зорі» слушно завважує, що вже час влаштовувати українські річниці в той спосіб, щоб вони не були подумані для самих українців, а змагати до того, щоб американські політики й державні мужі брали в них участь і в той спосіб причинювалися до скорішого осягання цілей Української Визвольної Боротьби.

Немає сумніву, що бенкет ОДВУ з нагоди 31-го З'їзду в Чікаґо, це не тільки один із найкращих бенкетів у Чікаґо за останні два десятиріччя, але й один із найкращих у майже 45-ти-річній діяльності ОДВУ взагалі. Тому треба висловити признання попередній Центральній Управі ОДВУ, на чло з д-ром Богданом Шебунчаком, що вона твердо настоювала на свойому рішенню відбути 31-ий З'їзд ОДВУ в Чікаґо, а Бенкетовому Комітетові, на чолі з інж. Юрієм Дачишином, належить велике признання за успішне зорганізування цього бенкету. Щирі ґратуляції належить висловити господареві бенкету, проф. Миронові Куропасеві, за знамените ведення англомовної частини бенкету, а д-рові Б. Шебунчакові за представлення гостей в українській мові.

До речі, оце вперше Владика Української Католицької Церкви, Преосвященний Ярослав Ґабро, розпочав бенкет ОДВУ молитвою, хоч у минулому в бенкетах ОДВУ нерідко брали участь Єрархи Української Православної Церкви. Як нам відомо, Владика Константин, єпископ

1-ий стіл зліва: Преосв. Кир Я. Ґабро; промовляє ґубернатор Р. Б. Оґілві.

православний, також заповів був свою участь у цьому бенкеті, алё, з огляду на нагле захворіння, був перешкоджений.

У своїх промовах, так ґубернатор Оґілві, як і представник президента Ніксона, Блечфорд, дали доказ того, що вони добре розуміють потреби Української Громади в Америці та поінформовані про національно-визвольні процеси в Україні. Промови їхні були далекі від практикованої часто стереотипности! Були вони щирі й співзвучні з нашими задушевними бажаннями та змаганнями. Не диво ж, отже, що біля 350 представників організацій та видатних громадян нагороджували їх щедрими оплесками.

Головним промовцем в українській мові був довголітній передовий діяч ОДВУ, д-р Петро Стерчо, професор політичної економії Дрексел Університету з Филадельфії, автор новітньої історії Срібної Землі п. н. «Карпато-Українська Держава» та монументальної праці в англійській мові «Дипломатія двоїстої моралі» та ряду наукових розвідок. У своїй короткій промові вказав він на поважні осяги українців у вільному світі, чим затривожені вороги українського народу, а тому то й повели вони фронтальну атаку в напрямі розкладу зорганізованої української громади у вільному світі. Для гідної відсічі цим ворожим затіям, проф. д-р Петро Стерчо закликав усіх українців стояти непохитно на плятформі повної співпраці всіх українських визвольних сил, які стоять на принципі безкомпромісової боротьби за національно - державне визволення та соборности Українського Народу.

В усному привіті від Проводу Українських Націоналістів, п. Микола Плав'юк закликав до витривалости в змаганнях до визволення, бо перемогу здобувають тільки ті, що витримують до кінця. Голова Президії УНО Канади, д-р Модест Мицик, вітав учасників З'їзду та бенкету від цієї ідеологічно спорідненої з ОДВУ організації українців Канади.

Благословення для учасників З'їзду й бенкету прислали: Блаженніший Кир Йосиф кардинал Сліпий, Верховний Архиєпископ Української Католицької Церкви, Високопреосвященній Архиєпископ Мстислав, Митрополит Української Православної Церкви, як також Високопреосвященніший Архиєпископ Амврозій, Митрополит УКЦеркви в ЗСА. Одержано також привіти від багатьох суспільно - громадських організацій, на чолі із Президією Секретаріяту СКВУ, а усне привітання від УККА склав член його Екзекутиви п. Омелян Плешкевич.

В мистецькій частині, добірна публіка нагородила всіх знаменитих виконавців щедрими оплесками, бо дібрали вони точки програми високої мистецької вартости й не перевантажили вони програми в ніякому відношенні.

П. Н.

ВЕЧІР У ЧЕСТЬ 4-ОХ ЮРІЇВ

В п'ятницю дня 5 травня б. р. зібралося пів сотні людей, чоловіків і жінок, на вечір Юрія в клюбі ім. Коновальця. Не було великих промов, зате були короткі слова дотепного характеру, на адресу чотирьох Юріїв.

Від ліва: проф. д-р Ю. Мачук, інж. Ю. Дачишин, друг Юрій Буксар і інж. Юрій Артюшенко

Дружини наших Юріїв підготовили вечір — подбали про «яствіє», а Юри про «питіє». Вечір того рода потрібний не лише для відпруження, але й до взаємного самопізнання, бо наші жінки дома, а ми політикуємо. Тим разом і жінки мали нагоду. Мистець п-ні Міка Дачишин мала відповідну промову. Дружина д-ра Цимбалістого — п-ні Зірка дарувала відповідний буфет. Пані Буксар також багато причинилася. Гості були вдоволені програмою вечора, який відбувся завдяки Юрія Мачука, невтомного голови ОДВУ. Фінансовий успіх вечора моможна теж завдячувати 4-м Юріям.

Значить можна все виявляти активність організації і на соціяльному полі, якщо є хтось, що про це думає, плянує і проводить.

Юріям заспівали «Многая літа» і крикнули «Слава», а проф. Мачук обіцяв імпрезу в честь Іванів, Андріїв, Степанів і Микол.

Степан Куропась — прес. реф. 2-го Відділу

Independent Ukraine

2315 WEST CHICAGO AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60622

Return and Forwarding Postage Guaranteed